

Falsă tragedie
într-un prolog
și trei acte
(șase tablouri)
de
TEODOR MAZILU

SUB
CLAR
DE
LUNĂ

ORTANSA	(femeie satanică) 23—25 de ani
CLEMENTINA	(femeie plîngăreată) 32 de ani
EMILIAN	(controlor financiar) 30 de ani
GOGU	(șmecher) 40 de ani
VASILICA	(desenatoare tehnică) 23 de ani

MAMA ORTANSEI
TATĂL ORTANSEI

(care sînt, de fapt, un singur personaj, format din doi indivizi suspecti, care se ajută, se completează reciproc. Ei trebuie interpretați în majoritatea scenelor ca un singur personaj, dînd spectatorului o senzație de mișcare unitară, asemănătoare cu mișcarea unui piston)

UN OSPĂTAR
COMENTATORUL

(rolul Comentatorului poate să revină aceluiași actor care-l interpretează pe Emilian)

Ilustrații de BENEDICT GĂNESCU

Acțiunea se petrece în zilele noastre.

Titlul piesei este provizoriu.

P R O L O G

Decorul trebuie să reprezinte o aglomerare de locuri și împrejurări foarte adecvate suferințelor, cuvintelor de adio, despărțirilor etc.: un peron de gară pustiu — sau mai multe chiar —, un colț de natură desfrunzită, o stîncă dezgolită de bătaia vîntului și a ploilor, o bancă singuratică într-un parc, uși deschise violente, geamantane răvășite etc. Peroanele de gară, colțurile de pădure desfrunzită trebuie executate în dimensiuni mici, eventual ca niște machete, în așa fel încît femeile să le poată lua sub braț la sfîrșitul prologului. În orice caz, decorul trebuie să sugereze o suferință împinsă pînă la saturație.

În mijlocul scenei tronează un telefon cu receptorul deschis, care împrăștie în toate direcțiile strigăte de jale, cuvinte de despărțire, implorări disperate și, în cele din urmă, argumente cu totul noi. „Alo, alo, de ce taci, Gogule? Te-am iubit și psihic, nu numai fizic“... „Cum poți să uiți, Gogule,

după-amiezile de la Poiana Țapului? ... „Mamă... e un escroc, dar îl ador...“

Pe acest fundal dezolant, două femei — Ortansa și Clementina — sînt aruncate simultan, din direcții diferite, în mijlocul scenei. E limpede că amîndouă sînt izgonite cu atîta cruzime de bărbatul în care-și puseseră cîndva

toată încrederea. Cele două femei sînt îmbrăcate în rochii de culoare închisă, au ochii plîși și părul răvășit.

Clementina se adresează cu înțelegeră Ortansei, descoperind repede o suferință comună. Curiozitatea face ca drama propriu-zisă să treacă pe planul al doilea.

CLEMENTINA : Ai iubit și ai fost înșelată ?

ORTANSA (răspunde prompt și amabil) : Da, Și eu sînt decepționată.

CLEMENTINA :

Suferința noastră e comună ;
N-ar fi deloc indicat
Să ne vaităm separat,
Normal ar fi să plîngem împreună...

ORTANSA :

Cu cea mai mare plăcere,
Cu cea mai mare plăcere.

(Cele două femei îndurerate fac, în sfîrșit, joncțiunea. O secundă, fiecare dintre ele rămîne singură cu suferința ei, dar în acea secundă amîndouă au reacții asemănătoare. În ciuda copleșitoarei suferințe, femeile se dovedesc foarte disciplinate în această grea împrejurare. Amîndouă își pun mîna streășină la ochi, se vaită, se iau cu mîinile de cap, tresar o clipă fericite, apoi cad iarăși într-o stare de apatie, privesc o fotografie, izbucnesc în plîns etc., etc., cu mișcări ritmice, perfect coordonate, foarte asemănătoare cu exercițiile de gimnastică.)

După ce se aliniază perfect, cele două femei își prezintă publicului suferința.)

CLEMENTINA și

ORTANSA :

Sîntem, poate, o excepție,
Dar am suferit o grea decepție.
Delapida, delapida...
Dar, doamne, ce frumos era...
Ce limbi străine și ce tandrețe,
Ce contradicții, ce tinerețe...
În afaceri necurate se bîgase,
Dar gingășia sufletească
Intactă încă și-o păstrase.
Cu fiece potlogărie
El cîștiga în gingășie.
Spre deosebire de mulți alții,
Păcatul nu îl murdărea,
Mai pur de-acolo se întorcea
Și-un farmec straniu căpăta.
O, cît de delicat era...
Tot ce fura, el regreta.
Din tot ce-a delapidat
Nimic n-a rămas neregretat.

(Cu pasiune nebună, sfidînd parcă publicul.)

Pasiunea nu cunoaște legi.
Așa mînjit din cap pînă-n picioare,
El, fermecătorul, delapidatorul,
A fost iubirea noastră cea mare...

(Zimbînd printre lacrimi.)

Cînd suferim și cînd oftăm
Noi toată lumea informăm...

(Clementina și Ortansa se îndreaptă spre masa unde se află telefonul. Cîntă, în tempo de marș.)

Să se ia cunoștință
De marea noastră suferință...

(Pe rînd, Clementina și Ortansa ridică receptorul.)

— Alo, mămico, unde-i pistolu' lui tăticu' ?

— Doamne, doamne!... Ce-am să fac eu zilele următoare ?!

— La toate principiile am renunțat pentru el... Nu mai am principii, mămico... La ce să mai renunț, mămico ?

— Am să-l aștept pînă ce-i dă drumul din închisoare. Ce-i dacă a furat de-a stîns ? Iubirea n-are rațiune...

— Eu... nu mai stau aicea, în casa lui.

— O, parcă-l aud vorbind în limbi străine...

— Înțelege-mă, tușă, mi-a intrat în sînge.

— Era un om foarte bun. El nu fura pentru el...

— Nu era poate viril... dar era bogat sufletește.

(Se întorc abătute spre public.)

Durerea noastră nu-i apreciată...
La justa ei valoare...

(În acest timp își face apariția Comentatorul, care flutură prin fața femeilor o batistă. În momentul apariției Comentatorului, Clementina și Ortansa se aliniază din nou. Plîng perfect simetric. Femeile vor să-i smulgă batista, dar Comentatorul le îndepărtează.)

COMENTATORUL :

O singură batistă ?!
Și atîtea drame și neplăceri !
Tot ce-a fost ieri
Nu mai e azi...
Primul amor
A fost, și nu din întîmplare,
Un delapidator.
Afaceri grase și bacșișuri.

Delapidări și combinații,
Mici învârteli și filodorme,
Matrapazlfcuri și mici servicii,
Femeia le dăduse cu grijă
la o parte,
Ea nu voia să vadă ce-a furat.
Ea voia să vadă fondul lui curat.
Dacă în calea pasiunii
Un „mic serviciu“ se-așeza...
O filodormă sau o coțcărie,
Ea, cuprinsă de iubire,
Că nu le observa, se prefăcea.
Pentru o biată coțcărie,
Să renunțe dumneaei
La o noapte de iubire ?

(Clementina și Ortansa smulg Comentatorului batista și își șterg lacrimile. Ortansa înapoiază Comentatorului batista.)

ORTANSA și
CLEMANTINA :
O singură batistă nu ne-ajunge.
E cu totul insuficientă.
Pînă la sfîrșitul vieții
vrem să suferim.

De-atîta jale
Noi amîndouă vrem să ne topim.

COMENTATORUL :
Lîngă bașșul iubitului, adăugați
Acești ochi înlăcrimați.
Cu jalea voastră nebunească,
Potlogăria o să crească.

CLEMANTINA și
ORTANSA :
Spui încontinuu că fura

(Fac un pas înainte spre Comentator.)

Dar ce frumos ne mîngîia.

(Se întorc la loc.)

Delapida, delapida.

(Fac iarăși un pas înainte spre Comentator.)

Dar de ce nu spui
Ce mustată avea ?

(Se întorc la loc.)

COMENTATORUL *(pierzîndu-și răbdarea)* :

Poftiți batiste — una de fiecare —
Să tot plîngeți cît poftiți,
Potlogăria cea nemuritoare.

(Femeile sînt fericite că au batiste în cantitate suficientă. Flutură batistele a despărțire, își șterg lacrimile etc.)

Avem fiecare o batistă,
Putem să plîngem de jale și de dor.

(Își pun amîndouă mîinile streășină.)

— Cine e în depărtare ?
Un tînăr delapidator ?

(Se ridică amîndouă în virful picioarelor.)

— Doamne, n-o fi pungașul ?

(Dezamăgite, cele două femei se întorc abătute.)

— Nu, nu este delapidatorul

— Fermecătorul...

Cel care fură din banii statului...

Nu, nu e el.

Nici ochii... nici statura nu-s ale lui.

COMENTATORUL *(pierzîndu-și răbdarea, le alungă)* :

Plecați cu aceste suferințe netreb-
nice,

Cu aceste lacrimi care seamănă cu
niște bașșuri,

Cu această dramă care miroase a
filodormă.

Plecați... Să nu vă vad...

Duceți-vă de-aici cu acest
ridicol prăpăd.

Hai, hai, frumoaselor, plecați,
Luați-vă totul.

(Arată spre obiectele care alcătuiesc decorul.)

Luați-vă insomniile, peroanele, la-
crimile, stîncile golașe...

(Fiecare femeie ia mai multe obiecte, una un peron de gară pustiu, un geamantan desfăcut etc., alta o bancă, un colț de natură desfrunzită etc., în așa fel încît decorul să dispară cu plecare lor.)

COMENTATORUL *(grăbindu-le plecare)* :

Duceți-vă jalea, peroanele și tot
calabalîcul

Acolo unde-i și matrapazlfcul.

COMENTATORUL *(se așază în genunchi în fața publicului. Încearcă să-l imploare, să-l atragă de partea lui)* :

Iertați-mă că am gonit

Aceste filodorme decepționate.

Aceste umbre ale lumii vechi.

Dar credeți-mă, eu am dreptate,

Nu toate lacrimile sînt judicioase.

Există și lacrimi ticăloase.

Nu plîngeți, deci, de veți vedea în
piesa noastră
Femei părăsite de escroci
Sau escroci trădați în amor.
Nu trebuie să vă miște lacrimile
nejustificate,

Să vă gîndiți,
Cum doarme o femeie îndrăgostită
de un bacșiș ?
De altfel, veți vedea în piesa
noastră
Că însăși viața ne va da dreptate.

A C T U L I

O locuință luxoasă, pe care însă perspectiva unei tragedii iminente o face foarte tristă. În mijlocul camerei, un geamantan desfăcut.

T A B L O U L I

Scena I

Gogu, Clementina

(Gogu, în fața oglinzii, își aranjează cravata.)

CLEMENTINA *(pe un scaun din apropiere, îi urmărește deznădăjduită mișcările)*: Gogule, tu pleci. Îțiiei geamantanul și te duci. Eu rămîn și tu te duci. Eu rămîn singură, Gogule...

GOGU *(scuturîndu-și gîtul, pentru ca nodul de la cravată să-i iasă cît mai bine)*: Da, Clementina, o să rămîi singură cuc...

CLEMENTINA *(descoperîndu-l inconștient în altă lumină decît cea știută)*: Tu ești cinic, Gogule. Tu mai ai putere să faci glume?!

GOGU: Da. Mai am. *(Aruncă o privire prin cameră.)* Unde mi-e costumul bleumarin?

CLEMENTINA *(printre sughituri de plîns)*: În șifonier... *(Cu un efort supraomenesc.)* În raftul al doilea...

GOGU *(unește duioșia cu rezonabilitatea)*: După cum observ, plîngi... Nu plînge, Clementino... Ne aude vecinul de la parter și o să spună că ne certăm. *(Ridică hainele, examinîndu-le cu atenție.)* Nu ne potrivim, Clementino... Asta e...

(Nemulțumit de starea costumului, Gogu trece în cealaltă parte a camerei, cu intenția de a-l curăța.)

CLEMENTINA: Gogule, de ce nu vrei să înțelegi că m-am sacrificat pentru tine?! De dragul tău m-am retras din cîmpul muncii. Te credeam un golan cu sufletul curat... Ca să-mi dau seama, pe urmă, cu cine am de-a face, un om fără principii.

GOGU *(frecîndu-și costumul cu peria)*: Fără principii. Așa este. Eu mi-am făcut datoria. Mi-am dat arama pe față. Fă-ți și tu datoria și dispretește-mă, uite-te la mine ca la un străin. Te împiedică cineva să te uiți la mine ca la un străin?

CLEMENTINA *(se închide în suferința ei)*: Am avut încredere în tine, Gogule. Credeam că, în cele din urmă, o să te schimbi.

GOGU *(se oprește cu peria în mîină în mijlocul camerei. Cele spuse de Clementina îl nedumeresc în cel mai înalt grad)*: Foarte rău ai făcut, Clementina. Cine te-a pus să ai încredere în mine? N-aveai decît să observi că nu eram sincer în sentimentele mele. *(Puțin familiar.)* Cam bătea la ochi, draga mea...

CLEMENTINA *(pironită în punctul ei de vedere)*: Respirai atîta siguranță. Erai atît de tandru...

GOGU *(vădit contrariat)*: Eu, siguranță?! Eu ți-am dat ție un sentiment de siguranță?! Siguranță, Clementino?! Eu m-am purtat tandru cu tine?! *(Nu mai înțelege nimic.)* Tu ești puțin cam tralala...

CLEMENTINA: Gogule, eu îți spun ce simt eu... Eram absolut sigură că voi muri în brațele tale.

GOGU *(cerîndu-i parcă socoteală)*: Ce motive ai avut să ai încredere în mine? Ți-am dat eu vreun motiv? A fost atitudinea mea de așa natură? Nimeni n-are încredere în mine. Nici mama, care m-a născut și m-a alăptat... Taică-meu se uită chiorîș la mine. Frații mei se sperie numai cînd mă văd. Nimeni n-are încredere în mine, și pe bună dreptate. Absolut nimeni. Nici măcar la serviciu. Tuturor le par nesperios, aproape suspect. *(Cu dispreț.)* Te-ai găsit tocmai tu să ai încredere în mine.

CLEMENTINA : Gogule, tu ești un om inteligent. Tu știi că dragostea e oarbă.

GOGU (*neînduplecat*) : Să nu fie. Când o femeie iubește, trebuie să deschidă ochii, Clementino. Căsătoria e un lucru important. Femeia trebuie să se întrebe : cu cine-mi leg viața ? Ce caracter are omul ? (*Logică inevitabilă.*) Ai luat-o așa... superficial. Ai fost ușuratică...

CLEMENTINA (*roaba amintirilor*) : Vrei să spui, sinceră ?...

GOGU : M-ai văzut o dată, ai schimbat câteva cuvinte cu mine, și gata, ți-am și căzut cu tronc. Iubirea cea mare... (*Rezonabil.*) Clementina, recunoaște că te-ai luat după aparențe.

CLEMENTINA (*respinge acuzația*) : Nu, Gogule. Eu am citit în sufletul tău... Eu am judecat ca o femeie. Mi-a plăcut felul tău de a fi.

GOGU (*ascultă foarte descumpănit spovedania femeii*) : Felul meu de a fi ?... Care „felul meu de a fi” ? N-am nici un fel de a fi. Ce motive ai avut tu să te arunci ca o nebună în brațele mele ? Nu pot să-mi explic nici pînă în ziua de astăzi. Totdeauna m-am întrebat : ce a găsit femeia asta la mine ? Frumusețe, nu se poate spune... Delicatețe, nici atîta. Sînt destul de grosolan. Te-am și bruscat de câteva ori. (*Cu impunitate.*) De ce te-ai îndrăgostit de mine ? De ce ?

CLEMENTINA (*din ce în ce mai sinceră*) : Cum de ce ?

GOGU : Ți-am cerut eu așa ceva ? Ți-am pretins eu ? (*Omenește.*) Fii sinceră ! Dacă te-am dezamăgit din punct de vedere moral, disprețuiește-mă din adîncul sufletului și lasă-mă dracului în pace...

CLEMENTINA : Nu-i așa de simplu, Gogule. Sentimentul se naște fără să vrei. Sentimentele nu vin la comandă, Gogule. Acuma rizi, Gogule... O să te lovească odată și pe tine, atunci o să vezi tu, Gogule, ce-i durerea. Ce pot să fac dacă mi-ai intrat în sînge ?

GOGU : Patimă oarbă ? Bine, dar rațiunea ? ! (*Mai energic.*) Rațiunea, Clementino ! Tu n-ai rațiune ? N-ai cap ? Nu-ți dai seama că sînt un tip jalnic, cu puține trăsături omenști ? Tu nu judeci ?

CLEMENTINA (*dă din cap în semn că nu, ea nu judecă*) : Eu nu judec, Gogule, eu iubesc.

GOGU : Ești puțin cam tralala... (*Schimbă tonul.*) Ție îți las totul : casa, studioul, televizorul, fotoliile,

frigiderul, covorele, eu îmi iau numai discurile și îmbrăcămintea.

CLEMENTINA (*exaltată*) : Eu nu vreau mobila. Eu pe tine te vreau.

GOGU : Fii cuminte, dragă, că ne-aud vecinii. (*Cinism premeditat.*) Îți dau tot ce am eu mai bun...

CLEMENTINA (*pătimașă*) : Nu vreau mobila, Gogule. Vreau sufletul tău, Gogule.

GOGU (*sincer mirat. Aude parcă pentru prima oară în viața lui asemenea cuvinte*) : Ce vrei, dragă ?

CLEMENTINA : Gogule, n-am nevoie de mobilă. Am nevoie de căldură sufletească.

GOGU (*o liniștește*) : Vine și căldura sufletească după aceea. Nu te uiți ce trusou ai ? Ce frigider ! Ce covoare ! Ce fotolii !... Crezi că n-o să găsești un om cu sufletul curat care să vrea să se odihnească în asemenea fotolii ? N-o să găsești un om dintr-o bucată care să vrea să facă un duș într-o baie ca a ta ? Orice bărbat care o să se odihnească în fotoliile astea o să ajungă la concluzia că ești o femeie superioară. Ascultă, Clementino, ce-ți spun eu... Ești o femeie superioară. O să te recăsătorești ușor...

CLEMENTINA : Ești cinic...

GOGU : Vezi ? Vezi că sînt și cinic ?

CLEMENTINA (*printre lacrimi*) : Văd, Gogule, îți văd cu precizie toate defectele. Și totuși... Și totuși, te iubesc.

GOGU (*se dă la o parte*) : N-am caracter.

CLEMENTINA (*vine spre el*) : Te ador...

GOGU (*încercînd să scape de ea*) : Sînt un netrebnic.

CLEMENTINA (*copleșită de pasiune*) : Te iubesc !

GOGU (*fuge din fața ei*) : Sînt un om gol pe dinăuntru.

CLEMENTINA (*aleargă spre el*) : Te iubesc, cu tot vidul tău suflesc.

GOGU (*din ce în ce mai disperat*) : Sînt imoral.

CLEMENTINA : Te ador...

GOGU : Te detest...

CLEMENTINA : Te iubesc...

GOGU (*schimbă tonul*) : Minți ! Nu mă iubești. În realitate, mă urăști. Mereu îmi reproșezi că n-am principii, că din cauza mea te-ai retras din cîmpul muncii... N-ai vrut să porți pantofii ăia... Ai spus că tu nu porți pantofi din bani furați. O, parcă te văd și acuma cu cîta indignare mi-ai vorbit. Erai în bucătărie, spălai vasele...

CLEMENTINA : Eu nu sînt ca tine, Gogule. Vreau să mai păstrez ceva omenesc. Puțin, Gogule! Foarte puțin. Ce te deranjează? Poate e un capriciu.

GOGU (*ridicînd geamantanul*) : Nu ești ca mine?... Dar poate simt și eu nevoia unui om care să mă înțeleagă, care să nu-mi reproșeze mereu că n-am principii?! Poate am nevoie și eu de căldură sufletească... La asta nu te-ai gîndit niciodată? Bine, eu plec. Rămii cu fondul tău cinstit! (*Clementina încearcă să-i smulgă geamantanul, nu reușește. Gogu pleacă.*) Adio, incoruptabilo!

CLEMENTINA (*fuge pe scări după el*) : Gogule!

Scena 2

Clementina, Ortansa

ORTANSA (*o găsește pe Clementina plîngînd. Îi șterge obrazul cu o mișcare maternă*) : Ce e, mă, cu tine? Iar plîngi? (*Foarte îngrijorată.*) Pari foarte schimbată.

CLEMENTINA : Nici eu nu știu cum mai arăt. (*Se duce în fața oglinzii să se examineze.*) Arăt groaznic. Dragă Ortansa, nu știu ce să mă fac, sînt momente cînd aș prefera să mor.

ORTANSA (*cu dușmănie*) : Gogu...

CLEMENTINA : Vrea să divorțeze. Zice că eu sînt o femeie superioară și o să mă recăsătoresc ușor. „Tu, Clementino, o să-ți refaci repede viața...” Așa-mi spune sistematic.

ORTANSA (*zîmbește cu amărăciune, înțelege suferința prietenei. O îmbrățișează cu afecțiune*) : Ei, Clementino, viața nu-i așa de simplă cum ne-o închipuiam noi... Doamne, cît de naive eram, îmi vine să rîd cînd îmi amintesc... Nu știu, poate sînt eu o nebună, poate cer eu prea mult de la viață. Noi n-am avut noroc. Nici în dragoste, în nici un domeniu. Ai auzit ce noroc a dat peste sclifosita aia de Beatrice? A cîștigat o sută de mii de lei la loto...

CLEMENTINA (*încercînd să-și explice evenimentul*) : Da. Dar a fost o întîmplare.

ORTANSA (*se plimbă îngîndurată prin cameră*) : Și eu sufăr mult, foarte mult, Clementino. Stau și mă întreb: ce-o să se aleagă din viața mea?

CLEMENTINA (*cu puțină tristețe și oarecare invidie*) : Tu ești iubită, Ortansa...

ORTANSA (*zîmbește amar. O mîngîie pe Clementina ca pe o copilă bună și naivă*) : Da, dar nu iubesc eu...

CLEMENTINA (*care bănuiește o dramă asemănătoare*) : Nu te lasă să te încadrezi în cîmpul muncii?

ORTANSA : Nu, invers, draga mea... Mă bate la cap să lucrez undeva. „Du-te și muncește, Ortanso, dacă vrei să te mai string cu patimă în brațe...” De-atîtea ori mi-a spus să lucrez, a insistat atîta încît simt că nu-l mai iubesc. Sentimentul dragostei nu-i ca celelalte sentimente, e mult mai complex. Pot să-ți și spun de ce nu-l mai iubesc. Cînd a venit cu pretențiile alea absurde, am simțit că mă înseală sufletește...

CLEMENTINA : Gogu s-a purtat dur cu mine. Mi-a spus că dacă nu mă retrag din cîmpul muncii, eu nu mă însemn nimic pentru el...

ORTANSA (*îl descoperă pe Gogu*) : Te-a rugat Gogu să nu fii încadrată? A insistat să nu mai lucrezi?

CLEMENTINA : Da, Ortansa. A insistat...

ORTANSA (*încîntată de Gogu*) : A procedat ca un adevărat bărbat. Atunci ar trebui să fii fericită.

CLEMENTINA : M-am retras din cîmpul muncii, dar pe Gogu îl simt tot departe de mine. Degeaba m-am retras, Gogu tot nu mă iubește. Nu sînt nici salariată, nici fericită...

ORTANSA : E vina ta, Clementino. Tu nu știi să-l apreciezi pe Gogu. Gogu e foarte delicat. Trebuia să te retragi imediat, să nu tărăgănezi atîta. Emilian nu are delicatetea lui Gogu. Eu, Clementino, îl credeam altfel de om...

CLEMENTINA (*cu un ușor avînt romantic*) : Mai drept? Mai bun?

ORTANSA (*preia avîntul Clementinei și-l ridică pe cele mai înalte culmi*) : Mai descurecîreț, nu știu cum să-ți explic, Clementino, mai modern... mai francez... să-mi fi satisfăcut toate capriciile. Cînd l-am cunoscut prima oară, îmi vorbea de munca lui, de ședințe, activitatea obștească, situația internațională, revoluția culturală, păstrarea avutului obștesc... adevărul... Giordano Bruno. Eu îl ascultam cu sufletul la gură, deși toate astea mă plictiseau de moarte. Voiam să-l cuceresc și, din cauza asta, ascultam cu atenție problema reducerii prețului de cost, problema păstrării avutului obștesc... Mă prefăceam că mă interesează. Eu sînt o biată femeie fără apărare... Trebuia să mă prefac, dar numai la

Giordano Bruno nu-mi era mie capul. Dar n-avem ce face, Clementino, trebuie să răbdăm. O femeie din zilele noastre, dacă vrea să sucească capul bărbaților, trebuie să țină seamă de schimbările survenite. Dragă Clementina, au intervenit prea multe schimbări... E mai greu ca pe timpul burgheziei... Nu-i suficient să ai un trup frumos, îți trebuie și un suflet ca atare. Și puțină căldură sufletească... Și puțină dragoste de oameni... Și puțin respect pentru realizările regimului... Din când în când, adeziunea la un ideal superior. Trebuie să te preocupe munca bărbatului, să-i împărtășești aspirațiile. Dacă nu-i împărtășești aspirațiile, nu te invită nici la un local. Dacă el crede în socialism, trebuie să crezi și tu; oricum, e soțul tău... E foarte greu, Clementino. A trebuit să mă lupt ca să-l cuceresc pe Emilian, deși nu-mi prea plăcea felul lui de a fi. Când l-am luat de soț, aveam o singură speranță...

CLEMENTINA : O speranță ?

ORTANSA : Da. O mare speranță. Speram că nu e sincer în ce-mi spune... Lucra și atunci la controlul financiar și-mi tot spunea că el urăște pungașii. Credeam că vorbește și el așa, fiindcă așa se cere acuma... Eram convinsă că, de fapt, mințea... ca să-mi facă mie plăcere. Și convingerea asta m-a atras spre el.

CLEMENTINA : Și ?

ORTANSA : M-a indus în eroare. (Of-tind.) E sincer, dragă, foarte sincer... Mi-e și lehamite cât de sincer e. (Cu puțin dispreț.) Crede în ceea ce face. Am încercat să-l îndrept, să-i deschid capul. A încercat și biata măică-mea, și bietul taică-meu, care tu știi ce logică de fier are : „Măi Emilian, fii și tu mai culant, mai servibil... Emilian, ai trecut de treizeci de ani, nu mai ești un copil, mai închide și tu ochii.“ Nu. Zice să mă schimb eu. (Uimită de absurdul situației.) Zice că el nu mai stă cu mama și cu tăticul. Auzi, dragă, ce aberații.

CLEMENTINA (putere de analiză critică) : Nu seamănă deloc cu Gogu.

ORTANSA : Cum o să semene cu Gogu ?! Sînt diferiți, Clementina, foarte diferiți. Aia de la serviciu l-au stricat pe Emilian. El avea un fond bun. Când l-am rugat să-mi facă un mic serviciu... nu era cine știe ce... știi ce mi-a răspuns ? „Dragă Ortansa, pur și simplu nu știu să fac intervenții.“ „Cum nu știi, dragă —

m-am furiat și eu —, că doar ești bărbat în toată firea.“ „Nu știu — mi-a răspuns textual — nu știu ce nutră să fac, nu știu să discut pentru o intervenție, să dau un telefon pentru o intervenție, să aștept un om pentru o intervenție, să aștept răspuns la o intervenție.“ E nebun de legat. (Cu disperare.) Om cu studii superioare și să nu știe să facă o intervenție ?!..

CLEMENTINA : Trebuie să-ți fie foarte greu...

ORTANSA : Ție pot să-ți spun... Nici mamei nu i-am spus totul. Ea, biata de ea, crede că sînt fericită. Ea nici nu bănuiește catastrofa... (Izbucnește în plîns.)

CLEMENTINA (ii desface palmele) : Nu plînge. Dacă Emilian te roagă să te schimbi, schimbă-te. O femeie trebuie să-și asculte bărbatul.

ORTANSA : Viața mea e un iad.

CLEMENTINA : Dacă Emilian îți cere să lucrezi, lucrează. Gogu mi-a cerut să nu mai lucrez. N-am mai lucrat.

ORTANSA (revenindu-și parcă) : Eu să mă schimb ?! Eu nu-s ca tine, Clementino, eu am un caracter voluntar... Eu am pretenții mari de la viață... Ceasuri întregi mă gîndesc ce-aș fi ajuns eu, cu trupul meu, în Occident! Ce situație aș fi avut... Mulți bărbați inteligenți și bine făcuți și-ar fi risipit averile numai să-mi sărute picioarele... (Își examinează trupul cu seriozitate.) Spune și tu, Clementino, fii obiectivă. (Își mîngîie sîni încet, protector. Tresare speriată, izbită de sentimentul nedreptății.) Am sîni mici și duc o viață monotonă. Cu asemenea sîni, la Nisa, pe Coasta de Azur... (Își despletește părul.) Cu părul ăsta, pe Coasta de Azur, dacă l-aș fi fluturat în stațiunile balneare de-acolo...

CLEMENTINA (obiectivă) : Tu ai un bust foarte frumos...

ORTANSA (bătîndu-se peste șolduri) : Aș fi înnebunit Europa... (Cu fiecare mișcare a mîinilor, care alunecă de-a lungul trupului, descoperă o altă calitate balneară în care ar fi avut succes.) Veneția, Taormina... Monte Carlo, Baden-Baden... În fiecare zi aș fi auzit : „Ortansa, mi-ai intrat în sînge. Sînt conte, dar nu pot să trăiesc fără tine.“ Aici, la noi, degeaba am eu un bust frumos. (Înlăturînd o posibilă remarcă a Clementinei.) Nu, n-aș fi devenit curvă, Clementino... Aș fi păstrat întotdeauna în adîncul sufletului un ideal spre care aș fi tînjit...

CLEMENTINA : Tu, Ortansa, ești o cerebrală, eu am alte trăsături caracteristice. Sînt mult mai sentimentală în raport cu tine. La Emilian nu te gîndești ? Ce-o să se întîmple cu el ?

ORTANSA : Eu mi-am făcut datoria. L-am rugat să se schimbe, să devină mai realist. Să lucreze la controlul financiar și să fie așa de puțin realist... Nu vrea să facă nimănui nici un serviciu, să pună o vorbă bună măcar. Ține la principiile lui mai mult decît la mine, care sînt un om viu, cu idei și sentimente. E o prostie ceea ce face el. A fost destulă vreme cinstit. Ei, pînă cînd o s-o ducă tot așa ? El și-a făcut stagiul de om cinstit, acum a rîndul altora să fie oameni detreabă... Nu vrea. Spune că el nu știe să fie decît om cinstit. Altceva nu știe. Auzi, ce nebun, Clementino. Zice că eu am concepții burgheze, că încă nu m-am debarasat. Auzi... debarasat... Divină expresie...

CLEMENTINA : N-a zis că te lasă ?

ORTANSA (*superioară*) : Exclus ! I-am intrat în sînge... Omul ăsta nu poate să trăiască fără mine. Cred că s-ar sinucide dacă l-aș părăsi.

CLEMENTINA (*simplitatea abuzivă*) : Și eu mă sinucid dacă Gogu nu se întoarce la căminul conjugal.

ORTANSA : Emilian e un tip slab, deși face pe grozavu ! Seamănă cu tine în privința asta. Mi-e și teamă să discut cu el. N-aș vrea să am pe conștiința viața unui salariat disciplinat... Dar n-am ce face. Trebuie să-mi trăiesc și eu viața... Chiar astăzi am să-i spun : „Stimate tovarășe Emilian, soția dumneavoastră, plină de influențe ale moralei burgheze, nu vă mai iubește...” Asta și este realitatea. Nu-l iubesc. Nu știe să facă mici servicii. Nu știe să spună anecdote. A încercat o dată — fiasco total. Nu știe să fie cinic. Ți-a e bărbat ?

CLEMENTINA (*fericire tragică*) : Gogu e foarte cinic. (*Ortansa se plimbă prin cameră ; aducîndu-și aminte de ceva, izbucnește în rîs.*) De ce rîzi, dragă ?

ORTANSA : O, n-are nici o importanță. Mă gîndeam la o prostie, ceva complet absurd... O să te crucești cînd o să auzi. Știi cu cine m-aș fi potrivit eu ? (*După o scurtă pauză.*) Cu Gogu al tău...

CLEMENTINA (*rîde și ea, amuzată de absurditatea acestei idei*) : Zău că ești foarte comică... Ce-ți mai trece și ție prin cap ? ! Ai și tu niște idei...

(*Rîde cu gura pînă la urechi.*) Tu și cu Gogu... Păi, toată ziua v-ați certa. Se ceartă el cu mine, care sînt mai domoală decît tine...

ORTANSA (*e de aceeași părere*) : Ne-am fi luat de pînă în fiecare zi. Ar fi fost o nenorocire. Zic și eu așa, ca să mă amuz.

CLEMENTINA (*amuzîndu-se din toată inima*) : Ești o nebună, Ortanso. M-ai făcut să-mi uit necazul. Și zi așa, tu și Gogu...

ORTANSA (*bine dispusă*) : Am fi ajuns de rîsul lumii. Cred că-mi dădea cu ceva în cap. Pa, iubito. Ne-am mai înveselit și noi puțin... (*Pleacă.*)

CLEMENTINA (*singură, izbucnește în rîs*) : Ce idei are Ortansa ! Ea și Gogu... Păi toată ziua s-ar fi certat ! Ce hazlie mai e și femeia asta. (*Din ce în ce mai amuzată de absurdul situației.*) Gogu și Ortansa... (*Străluminată de o înțelegere sigură și dureroasă.*) Chiar așa o să fie. (*Disperată.*) Gogu și Ortansa !

CORTINA

T A B L O U L 2

Scena 1

Acasă la Emilian. Interior fără nimic deosebit.

Emilian, Ortansa

(*Ortansa intră tristă și obosită în cameră. Îl găsește pe Emilian citind ziarul.*)

EMILIAN (*se ridică în picioare*) : S-a întîmplat ceva ?

ORTANSA : Te rog să mă ierți. (*Îl mîngîie matern.*) Ai să mă ierți ? Să nu mă judeci prea aspru.

EMILIAN (*rezonabil*) : Nu știu despre ce e vorba. Te rog să-mi spui despre ce este vorba și după aceea am să plîng sau am să rîd, după cum o să fie situația. Dacă o să fie de rîs, am să rîd, dacă o să fie de plîns, am să plîng...

ORTANSA (*îl părăsește pe Emilian, se retrage spre ușă, înfricoșată de ceea ce va urma. Emilian vrea să se apropie de ea, Ortansa îi face semn să nu se miște*) : Eu n-am nici o vină. Mă simt extrem de curată. Sînt altfel construită, Emilian. N-are rost să ne mințim. Încă de cînd eram mică detestam minciuna. Nu te iubesc. Trebuie să ne despărțim. Tu ți-ai găsit fericirea în muncă, dar eu... eu sînt femeie...

EMILIAN (*tace o secundă, apoi capătă o expresie calmă*): Sint perfect de acord. Înaintăm formele de divorț.

ORTANSA (*indignată de calmul bărbatului*): Ai și ajuns la latura administrativă? Ai și ajuns la latura strict administrativă? Nu-ți pare rău că totul s-a sfârșit? N-o să-ți fie greu fără mine? De ce nu te gîndești puțin la situația grea în care te afli?

EMILIAN (*nu știe despre ce e vorba*): Care-i situația aia grea în care mă aflu? Te rog să-mi explici.

ORTANSA (*jignită și indignată, se apropie de Emilian*): Cum, nu înțelegi situația? Mă despart de tine în mod definitiv... N-o să mai fiu soția ta. „La revedere!” — asta găsești tu să-mi spui într-o asemenea împrejurare? Nu te gîndești la fericirea noastră distrusă? Ce-o să spună lumea? Colegii tăi de birou? Ce-o să spună biata maică-ta, femeie bătrînă și suferindă?! Vezi în ce situație nenorocită te găsești?

EMILIAN: Care situație nenorocită, dragă Ortansa? Mi-ai spus că nu mă iubești, că ești altfel construită. De ce ar trebui eu să iubesc un om care nu mă iubește? Nu e nici o nenorocire, Ortanso. Absolut nici o nenorocire. E numai liniște și ordine... Adio... și dacă e adio... atunci adio pentru totdeauna.

ORTANSA: Acuma ți-ai găsit tu să reciți din poezii englezi? Într-o asemenea clipă?

EMILIAN: Ce vrei, dragă, de la mine?! Așa sint eu făcut... Dacă n-am de ce să sufăr, nu sufăr. Nu-mi curg lacrimile pe obraz. Sint o fiară! Altfel decât adio nu știu să-ți spun. Ce vrei să-ți spun? (*Omenește.*) Dă-mi tu o idee.

ORTANSA: După ce că ești rigid, mai ești și cinic? Să-ți dau eu o idee? Poate nu te mai iubesc din cauza ta... Poate tu m-ai adus în pragul divorțului. Nu mi-ai îndeplinit rugămințile mele, și rugămințile acelea nu veneau de la o străină, ci exact de la femeia pe care o strîngeai cu patimă în brațe. Înțeleg să nu intervii pentru străini, dar nici pentru propriul tău cumnat n-ai vrut să intervii.

EMILIAN: Nu știu ce e aia o intervenție, eu n-am nici o vină.

ORTANSA: Faci pe prostu'? Cum să nu știi?

EMILIAN: Nu știu. Mi-ai explicat tu ceva, dar n-am înțeles.

ORTANSA: Îți mai explic o dată...

EMILIAN: Sint greu de cap. N-o să pricep niciodată.

ORTANSA: Nu mă mai iubești, Emilian, dacă te exprimi așa. (*Sfortare dureroasă.*) Eu sint Ortansa, soția ta...

EMILIAN (*cade pe gînduri*): Ortansa ai spus? Am avut eu o nevastă cu numele asta? Te-am și uitat. De mult te-am uitat. Trebuie să-mi fac nod la batistă ca să-mi aduc aminte de tine.

ORTANSA (*ingrozită*): Nod la batistă? Ce glumă vulgară! Astea erau sentimentele tale? Nod la batistă! Și-ai tăcut?!

EMILIAN: Am avut treabă pînă peste cap. Am fost silit să amîn rezolvarea problemelor personale. (*Amenințare ușoară.*) Acum sint ceva mai liber...

ORTANSA: Noi ne-am iubit. Nu-ți amintești cînd colindam străzile ținîndu-ne strîns de mînă?

EMILIAN: Am colindat noi doi străzile ținîndu-ne strîns de mînă? Eu cu tine? Străzile? Parcurile?

ORTANSA (*izbucnire pătimașă*): Grădina Icoanei, Emilian. Parcul Ioanid, dragul meu... Mai fac o ultimă încercare. Intervino pentru propriul tău cumnat și am să cad iarăși în brațele tale...

EMILIAN: Nu pot să intervin pentru o lichea. Nu e vina mea în chestia asta. Dacă era un om cinstit, mă duceam pînă la ministru. Există însă o soluție: să se facă om detreabă, atunci am să intervin. Ce zici de soluția asta?

ORTANSA (*din nou izbucnire pătimașă*): Ești cinic, Emilian. Cum poți să pretinzi asta unui om cu părul alb? Degeaba faci pe nebunul, Emilian. Despărțirea de mine te îngrozește, eu știu ce e în sufletul tău... Te supraestimezi în mod curent.

(*Începe să-și facă bagajele. Așteaptă ca Emilian s-o împiedice. După fiecare mișcare se uită la Emilian.*)

EMILIAN (*în loc s-o împiedice, o ajută să-și facă bagajele*): Dragă, rochiile se pun deasupra, să nu se șifoneze...

ORTANSA (*il împinge ușor la o parte, cu o anume blîndete*): Ești pur și simplu inconștient. (*Emilian vine cu un braț de rufe în mînă. Ortansa le ia, cu un sentiment de uimire și de tristețe, și tot cu același sentiment le înfundă în geamantan. Emilian vine cu un alt braț de rufe. Intinde rufele Ortansei. Ortansa nu vrea să le ia.*) Ce faci, Emilian? Nu vrei să te gîndești la fericirea ta individuală?

EMILIAN : Nu mă ține cu rufele în brațe.

ORTANSA (*ia rufele și le aruncă în geamantan*) : O să-ți fie dor de mine. O să regreti tu purtarea asta inumană. O să regreti tu principialitatea ta... O să-ți aduci aminte ce înseamnă o intervenție... O să mă rogi în genunchi să-ți redevin soțic. (*Emilian se duce la birou și se apucă să citească un ziar. Ortansa îi smulge ziarul.*) Lasă presa cotidiană ! Te părăsesc pentru totdeauna, frunțașule pe ramură. Te las singur, evidențiatule la gazeta de perete !

EMILIAN (*tare*) : În clipa grea a despărțirii citeșc presa. (*Rezonabil.*) Dă-mi, dragă, ziarul că e o știre care mă interesează.

ORTANSA : Faci pe nebunul cu mine ? Nu-ți dai seama că asta e un nonsens ? (*Tare.*) Sint foarte frumoasă. Am un trup foarte frumos. Te rog să te uiți atent.

EMILIAN (*o examinează atent*) : Ești foarte frumoasă.

ORTANSA : Trupul ăsta n-o să mai fie al tău.

EMILIAN (*n-are nici o pretenție*) : Sint foarte fericit, Ortansa. Nici nu știi cât de fericit sint, Ortansa, o să crezi că glumesc sau știu eu ce... Ai spus un lucru inteligent. Trupul tău o să fie al altuia. Alt bărbat, cu totul și cu totul alt bărbat și nu eu, o să te strângă în brațe. Nu eu, Ortansa. Alți bărbați se vor desfăta cu goliciunea trupului tău. Dar e normal...

ORTANSA : Normal, suflet de gheață ? ! Normal, canalie ? ! Uite-te bine... Uite părul meu. (*Și-l flutură.*) Uite bustul meu. Șoldurile, picioarele. Uite-te bine, evidențiatule !

EMILIAN (*calm*) : Și în luna asta am fost evidențiat.

ORTANSA : Sint foarte sensibilă. Sint plină de feminitate. Am simțul umorului. Sint plină de viață. Știu să dansez perfect. (*Pune muzica. Danseză.*) Știu să vorbesc la telefon ca o adevărată femeie. (*Culcată pe divan, vorbește la telefon.*) „Tu ești, Beatrice ? Îți trimiț un pupic.” Știu să primesc oaspeți : „Poftiți, poftiți înăuntru ! Ce surpriză... Vai, ce mare s-a făcut Titel...” Ce-i mai trebuie unui bărbat ?

EMILIAN : O femeie...

ORTANSA (*cu geamantanul în mână*) : Eu nu sint femeie ? Uiți că ți-am intrat în sînge ?

EMILIAN : Am crezut că ești totuși o femeie cinstită. Cam burgheză, dar

cinstită. Și dacă erai o femeie cinstită și mă părăseai, sufeream. Acuma, după ce ai arătat atît de limpede cine ești, de ce să sufăr ? Pentru ce să sufăr ?

ORTANSA : N-ai de ce să suferi ?

EMILIAN : N-am nici un motiv. Pe cuvîntul meu de onoare.

ORTANSA : O să regreti tu expresiile astea ! (*Pleacă.*)

Scena 2

Emilian, Ortansa, Mama Ortansei, Tatăl Ortansei

(*La început, părinții Ortansei par a fi un singur personaj, apoi se despart, potrivit sarcinilor fiecăruia.*)

MAMA ORTANSEI } : Ce s-a întim-
TATĂL ORTANSEI } plat ?

EMILIAN : Nimic... Ortansa mă părăsește.

ORTANSA (*suferință demnă*) : Ne despărțim. O să rezolvăm mai tirziu cu locuința.

MAMA ORTANSEI : Fiți copii inteligenți, Ortanso. Ascultă sfatul unei mame și pune geamantanul jos. Emilian, tu ești un om cult, nu lăsa fata să plece...

EMILIAN : Nu mă iubește. Ortansa a fost foarte sinceră...

TATĂL ORTANSEI (*cinic și autoritar*) : Ortansa ! Ai fost sinceră cu Emilian fără să-ți întreb părinții ? ! Mai fii o dată sinceră și spune-i că-l iubești...

ORTANSA (*demnă*) : Papa, eu nu pot trăi fără tandrețe. (*O sărută pe măcă-sa. În dreptul tatălui întirzie puțin.*) Papa, iartă-mă dacă poți... (*Pleacă.*)

Scena 3

Emilian, Tatăl Ortansei, Mama Ortansei

(*Cîteva secunde de tăcere apăsătoare.*)

MAMA ORTANSEI : Deși ai vederi de stînga, te iubesc ca pe copilul meu. Ți-e foarte greu, nu ? (*Își aduce și ea aminte.*) Dragostea aduce enorm de multă suferință... Ortansa se va întoarce dacă o să-i ceri iertare. E pripită, dar e sensibilă.

TATĂL ORTANSEI : Știu cît ți-e de greu... Nu-i ușor să fii părăsit de o femeie atît de frumoasă cum e fîca mea. E o bijuterie. (*Își aduce și el aminte de ceva similar.*) Am cunos-

cut și eu chinurile pasiunii. Am stat și eu ceasuri întregi cu pistolul la tâmplă. (Îl bate pe umăr.) Să nu faci vreo prostie... Să nu te apuci să bei.

MAMA ORTANSEI: Ortansa e frumoasă, nu mi-e teamă de ea, ea găsește oricând un bărbat. La tine mă gândesc, de parcă ai fi copilul meu. Doamne, dumnezeule!...

TATĂL ORTANSEI: Gândește-te și la Ortansa, ești în primul rând mama Ortansei.

EMILIAN (nu vede drama): Divorțăm!

TATĂL ORTANSEI (zîmbind amar): Cum o să te desparți tu de Ortansa? Fără Ortansa, viața o să ți se pară pustie... Vorbești prostii, iartă-mă că ți-o spun deschis.

MAMA ORTANSEI: Ești un ginere bun, dar fata își are sentimentele ei. Fii tare! S-ar putea să te părăsească definitiv. Trebuie să fii gata pentru orice lovitură.

TATĂL ORTANSEI: Nu mai cobi și tu atîta. Cum vezi o nenorocire, cum te îngrași ca o prepeliță.

MAMA ORTANSEI (încearcă să restabilească armonia): Eu nu cobesc, eu sînt optimistă. Ortansa îl iubește pe Emilian. O să revină ea acasă. Eu, ca mamă, am o presimțire.

TATĂL ORTANSEI: Iluziile sînt primejdioase, dragă. De unde să știm noi ce-i în sufletul Ortansei? (Îl bate protector pe umăr pe Emilian.) Lasă, măi băiete, nu te mai perpeli atîta, ia viața așa cum e...

EMILIAN: Chiar așa e? Oare ce-o fi în sufletul Ortansei?

MAMA ORTANSEI: Ortansa e o ființă stranie.

TATĂL ORTANSEI: Ortansa judecă viața ca o fetiță neștiutoare...

EMILIAN: A plecat Ortansa... Cine o să mai spună: „Eu seara nu beau decît un ceai“?

TATĂL ORTANSEI: Emilian, băiatule, să nu cazi în patima beției. Alcoolul e o soluție temporară.

EMILIAN (nu vede nici o dramă, dar, enervat de grija părinților Ortansei, începe să se comporte așa cum și-l închipuie aceștia. Capătă o expresie de om distrus): Ortansa? Oare ce-o fi în sufletul Ortansei? N-o să-mi mai dea telefon la serviciu între unsprezece și unsprezece și jumătate. Simț că mă înăbuș. Mamă-soacră, dă-mi te rog un pahar de apă.

(Mama Ortansei, plictisită și disprețuitoare, îi aduce un pahar de apă. Tatăl Ortansei îi smulge paharul și-l întinde lui Emilian, cu o privire plină de dragoste.)

EMILIAN (bea puțină apă. Se plimbă disperat prin cameră): Ortanso, Ortanso, ce-ai făcut din mine? (Din cînd în cînd trage cu ochiul la părinții Ortansei.)

MAMA ORTANSEI: Emilian! Fii bărbat! Ce dumnezeu... O să fim iarăși fericiți toți patru laolaltă.

TATĂL ORTANSEI (după ce observă că sarcina „decisivă“ a trecut pe seama soției): Vezi, dacă te-ai purtat dur cu ea! Te-a părăsit, mititica...

EMILIAN (pătimaș, puternic, sfișietor): Mamă-soacră, dacă Ortansa nu se întoarce, mă sinucid. Chiar în această locuință... chiar în locuința asta, mamă-soacră. Ce spuneți, o să se întorcă Ortansa? (Părinții Ortansei și-au îndeplinit misiunea, nu mai simt nevoia să fie două ființe chiar numai aparent deosebite. În această clipă, părinții Ortansei stau strîns uniți, devin parcă o singură ființă. Părinții Ortansei tac.) Tăceți? (Părinții Ortansei tac în continuare.) Tăceți? Nu-mi spuneți nimic? Mă lăsați singur cu această suferință îngrozitoare?

(Se îndreaptă dramatic spre mama Ortansei, dar, cînd ajunge în dreptul acesteia, se răzgîndește și se prăbușește în brațele tatălui.)

CORTINA

A C T U L I I

O străduță. Un stîlp de telegraf. Pe undeva prin apropiere, grădina de vară a unui restaurant.

T A B L O U L 3

Scena 1

Vasilica, Emilian

(Emilian, cu o expresie de om distrat, șade rezemat de un stîlp.)

VASILICA (manifestă în tot timpul acțiunii o modestie subtilă și vicleană. Din cochetărie feminină, ea se preface mică și neajutorată, și din această postură emite, prin contrast, idei foarte lucide și mature): Ce-î

cu tine ? Arăți rău de tot... Cel puțin asta-i părerea mea...

EMILIAN (*iși ia o mutră și mai tragică*): Rău e puțin spus. Arăt într-un hal fără de hal. Am o figură de om care nu mai așteaptă nimic de la viață. Am mutra caracteristică omului aflat în pragul sinuciderii...

VASILICA (*mirare dureroasă*): La serviciu arătai foarte bine. Chiar mă întrebam în sinea mea: „Ce-i cu tovarășu' Emilian, așa de vesel ? I-a născut nevasta ?” Așa credeam eu, cu mintea mea de femeie. Poate greșesc.

EMILIAN (*disperat*): Greșești, tovarășă Vasilica. (*Ris nervos.*) Taci, te rog, iubita mea colegă de birou. Taci, te rog.

VASILICA: Da, greșesc ? Se poate. Cei care critică știu mai bine decât mine.

EMILIAN: Nici nu știi ce rană ai deschis fără să vrei. Dumneata, tovarășă Vasilica, nu te întrebi ce m-a adus în situația asta, în definitiv disperată ? De ce mă zburci eu ?

VASILICA: Eu știu ce să zic ? ! Poate că ai făcut o prostie mai mare decât tine, dar nu sînt foarte sigură.

EMILIAN (*o privește drept în ochi*): De ce fug eu de societatea oamenilor ? De ce caut eu singurătatea ? Pătrunde în sufletul meu, tovarășă Vasilica. Întreabă-mă cu cele mai bune intenții: „Ce e cu tine, tovarășe Emilian ? De ce stai rezemat de un stîlp ?”

VASILICA (*începe să-și dea seama de situație*): Chiar așa e. De ce stai pironit de stîlpul ăsta ?

EMILIAN (*bucuros că se poate destăinui*): Nici nu mă mișc de lângă stîlpul ăsta. Nevastă-mea a părăsit domiciliul conjugal. Acuma înțelegi privirea mea pierdută ?..

VASILICA (*pleacă de lângă Emilian*): Să înțeleg ? Ce-ai zice dacă n-aș înțelege ?

EMILIAN (*o cheamă înapoi*): Tu-mi ești colegă de birou. Trebuie să mă înțelegi.

VASILICA (*întorcîndu-se puțin*): Ce vrei ?

EMILIAN: Să mă înțelegi, Vasilico ! Cea care m-a părăsit are concepții burgheze, dar mi-a intrat în sînge. Efectiv, o ador. M-am obișnuit cu ea. Încerc s-o uit, dar nu reușesc. Am încercat s-o uit, cite n-am făcut pentru asta. Uitarea nu dă rezultate. Totul e zadarnic ! Ce lucru tainic mai e și iubirea... O văd pretutindeni... (*Transfigurat.*) Frumoasă și

plină de prejudecăți burgheze. Zveltă și fără principii...

VASILICA: Să înțeleg ? (*Cade pe gînduri.*) Eu știu ce să spun, Emilian ? ! Presimt că suferința ta o să mă lase rece. Nu e vina mea. Parcă o forță venită dinafară...

EMILIAN (*abătut*): O văd pretutindeni...

VASILICA (*observă că Emilian se preface. Bate din palme*): Tovarășe Emilian, minți de îngheață apele. Asta-i cel puțin părerea mea.

EMILIAN (*se dezlipește de lângă stîlp*): Se observă ? (*Foarte dezamăgit.*) Ei, pe dracu ! Nu se vede că fără Ortansa zilele mele vor fi serbede și cenușii ? Nici măcar că sînt dispus la orice concesi, numai s-o mai strîng o dată la pieptul meu ?

VASILICA (*simplu*): Nu prea.

EMILIAN (*dezamăgit de lipsa lui de abilitate*): N-am făcut nimic, atunci. Nu merge, nu merge... Nu știu să sufăr pentru o femeie lipsită de caracter. Nu știu să oftez, să-mi duc mina la frunte, să trîntesc ușile, să capăt o privire pierdută... Și unii se înfurie, mă socotesc un infirm. „De ce nu suferi pentru ea ?” „Are concepții burgheze !” răspund eu. „Pentru atîta lucru se renunță la o femeie sprintenă ca o căprioară ? Și ce dacă are concepții burgheze ? Frumoasă să fie ! De concepții înaintea se mai lipsește omul, dar fără un trup zvelt e mai greu...” (*Durere nesfîrșită.*) Zic că nu sînt complex, Vasilico.

VASILICA: Ce-ar trebui să faci dacă ai fi complex ?

EMILIAN: Ei, dac-aș fi complex, s-ar găsi o soluție. Aș ruga-o cu lacrimi în ochi să mă ierte, m-aș sinucide, m-aș arunca înaintea trenului, mă rog, aș găsi eu o soluție...

VASILICA: Eu sînt o salariată oarecare, dar știu că mulți se laudă cu marea lor complexitate ca negustorii cu marfa proaspătă. (*Vasilica își desfăce larg brațele, imaginînd că duce o tavă cu plăcinte.*) „Venii la noi să vedeți ce încilciți sîntem... Contradicții, ca la noi la nimenea. Contradicții, confuzii, spleen-uri, obsesii, oricîte poftiți, oricîte doriți... Contradicții... Contradicții...” (*Schimbă tonul.*) Cineva l-a întrebat pe un poet complex: „Ai confuzii ?” „Da, a răspuns poetul. Am, dar nu sînt sprijinit.” Poetul cu pricina reușe o mare performanță, confunda talentul cu confuzia. Din cauza asta nu-ți face tu probleme. Îți spun eu pentru

ce să-ți faci probleme... De ce ai luat-o de nevestă, tovarășe Emilian? Cînd eu ți-am spus să nu te bagi în familia aia, mi-ai spus că sînt... îndrăgostită de tine! Te-ai băgat în familia aia scîrboasă. Asta a fost o mare prostie din partea ta. Așa cred eu, Emilian. Nu te supăra pe mine. E prea tîrziu să mă mai schimb.

EMILIAN: Ce m-a atras spre ea ca un magnet? Ce fel de explicație vrei? Simplă? Complexă?

VASILICA (*vicleană*): Nu mi-o lua în nume de rău. Vreau o explicație simplă. Atîta tot.

EMILIAN: Rea mai ești și tu, Vasilico. De ce n-ai spus și tu că vrei o explicație complexă? O explicație simplă e mai greu de dat. Am să spun adevărul. Din prostie... Numai din prostie. Prostie grasă, zdravănă. M-a dus. Îmi vorbea de revoluția culturală, și eu o credeam. (*Se răzgîndește.*) Nu. Nu numai din prostie...

VASILICA: Mă scoate din sărite ticăloșia mic-burgheză, n-o să te superi pe mine pentru atîta lucru. Așa sînt eu făcută, Emilian, detest suflul mic-burghez. Fiecare om cu caracterul său. Ai spus că a fost prostie. În afară de prostie, ce-a mai fost?

EMILIAN: Nu fi așa metodică, Vasilico. Revoluția culturală i se părea drumul cel mai scurt spre salariul meu. Îndrăgind salariul meu, îndrăgise totodată și revoluția culturală. Dar n-am putut să cred că m-a mințit chiar în halul ăsta... Eu am o particularitate, Vasilico, te rog să nu mi-o iei în nume de rău. Mă conving greu, chiar foarte greu, că un om nu este om, mai sper totdeauna... Dar cînd îmi dau seama, îmi dau seama pentru totdeauna.

VASILICA: Încă din tinerețe, suferințele prostesti mă lăsau indiferentă. Pe mine, de altele nu vorbesc.

EMILIAN (*sincer indignat*): Nu sufăr, zău că nu sufăr. Jur că nu sufăr. Jur că n-o visez noaptea. Jur că nu voi face anumite concesii, numai ca s-o mai strîng o dată în brațe.

VASILICA (*îi face semn să tacă*): Te cred, te cred. Nu mai țipa atîta.

EMILIAN: Chiar dacă aș vrea să sufăr pentru Ortansa, n-aș ști să sufăr... Chiar dacă aș vrea s-o mai iubesc, n-aș ști cum s-o iubesc! Nu mă înțeleg decît cu femeile cinstite sau cu cele pe care le cred cinstite. Cum se deschide ușa casei unei femei goale pe dinăuntru? Cum se mîngie o femeie lipsită de caracter?

Cum trebuie să spui bună seara unei femei fără principii? Nu știu. Tot ceea ce este neomenesc îmi e străin. Nu știu să fac intervenții. Nu știu să nu-mi iubesc munca. Nu știu să tac în fața unei nedreptăți. Nu știu să nu ajut un tovarăș. Nu știu să nu iubesc adevărul...

VASILICA: Cu toate lipsurile tale, ești un băiat admirabil. Eu am ajuns la această concluzie. E o concluzie pripită?

EMILIAN (*o ia de mîină pe Vasilica*): Am să sufăr în bătaie de joc... Părinții Ortansei îmi cer să cad în genunchi în fața Ortansei, să renunț la principii. Alții au făcut cu adevărat așa ceva. Îl știi pe Tomeșcu? De dragul unei femei flusturate s-a sinucis cu adevărat. În ziua înmormîntării lui, femeia cu pricina s-a dus la cinema...

VASILICA: Poate că-și cumpărase bilețul cu trei zile înainte. Asta e o nemaipomenită neomenie! Cel puțin așa judec eu... Dar tu? Tu cum o să suferi?

EMILIAN: Eu îmi voi îneca amarul în vin. Dar în bătaie de joc. Și voi cădea în genunchi în fața Ortansei, dar în bătaie de joc. Și voi face concesii, dar în bătaie de joc. Și mă voi sinucide pentru o femeie fără caracter, dar în bătaie de joc.

VASILICA: În bătaie de joc! În bătaie de joc! (*După o secundă de gîndire.*) Eu cred că atitudinea ta e justă. Dacă spun ceva greșit, corectează-mă.

EMILIAN (*solemn*): Ai perfectă dreptate... Dar de-acum înainte, în fața unei femei fără caracter, bărbatul nu va cădea în genunchi decît în bătaie de joc. (*Glorios.*) Numai în bătaie de joc.

VASILICA: Și acum ce faci?

EMILIAN: Cum ce fac? (*Vesel.*) Mă duc să-mi trăiesc suferința... Mă duc să-mi înec amarul în vin.

Scena 2

Același decor, văzut mai de aproape. Acțiunea se petrece în grădina restaurantului, care la începutul tabloului 3 se zărea în depărtare

Gogu, Ospătarul, apoi Emilian

GOGU (*către ospătar*): Domnu' arhitect, dă-mi un coniac mic. (*După o pauză.*) Ai fost atent? Ai văzut cită căldură omenească degajă vocea

mea? Cită pasiune reală... Am un suflet de copil.

OSPĂTARUL (*îi aduce coniacul*): Sinteți un mare șmecher... Iertați-mă, s-ar putea să fie o simplă presupunere.

GOGU (*cu chef de vorbă*): Vezi că sint șmecher? Păi nu vezi ce repede reacționez eu, ce suflet vibrant am? Acum o secundă te-am jignit și acum îmi și pare rău. Mi-ai spus că sint șmecher. Gata, m-a și durut.

OSPĂTARUL: Sinteți un mare șmecher, domnule. Dacă vă mai uitați așa la mine, încep să cred că nu e o simplă presupunere.

(Emilian își face apariția. Se așază la o masă. Ospătarul se îndreaptă spre el.)

OSPĂTARUL: Ce doriți?

EMILIAN (*disperat și politicoș*): Vreau să-mi înec amarul în vin. Dar spune-mi dumneata cum să-mi înec amarul, ce să spun, cum să bat cu pumnul în masă.

OSPĂTARUL: Durerea aparține clientului. Noi n-avem decît băutura.

GOGU (*îl dă la o parte pe ospătar cu o mișcare leneșă. Apare în fața lui Emilian cu paharul în mână*): Nu emiteți încă judecăți definitive asupra mea. Așteptați o clipă și devin și eu om... Ambiția mea cea mare e să fiu om. Trebuie să-mi amintesc gesturile caracteristice. Am un mare defect, nu prea am memorie. La un moment dat se puse problema să mîngîi pe cineva, un om foarte apropiat... Ființa aceea apropiată mă privea drept în ochi, aștepta s-o mîngîi. Eu știam numai că, în general, se mîngîie desigur ființele apropiate, mamele, de pildă. Dar eu nu știam ce să fac, cum s-o mîngîi, ce să-i spun... Uitasem...

EMILIAN (*interesat*): Și, nu s-a supărat ființa aceea apropiată?

GOGU: Aici e grozăvia, domnule... A vrut să se supere, să-mi spună ceva tare, dar și ea uitase să se supere. A vrut chiar să plece indignată, dar n-a știut cum. (*După o scurtă pauză, foarte amical.*) Cîrpă, nu?

EMILIAN: Cine?

GOGU (*știe el ce știe*): Cum cine? Dama pentru care suferi! (*Ospătarul aduce o sticlă de vin. Gogu o cercețează cu ochi de expert.*) Am avut dreptate... Vin de Drăgășani. Vin de Drăgășani se bea în caz de neplăceri amoroase. Pentru neplăceri la serviciu se bea Muscat-Otonel. Ia spune, e o cîrpă, nu?

EMILIAN: Nu. Nu e o cîrpă. E o zdreanță...

GOGU (*concesiv*): Și așa e bine... Dacă e zdreanță, trebuie să suferi pentru ea. Merită! Probabil că-i frumoasă, naturală, temperamentală ca o tigroaică, necredincioasă...

EMILIAN: Da, e o tigroaică infidelă. M-a înșelat cu un alt bărbat. Unul care nici măcar nu seamănă cu mine...

GOGU (*se ridică în picioare*): O clipă, te rog, ai puțină răbdare. Stai puțin, că-ți înțeleg durerea... Trebuie numai să-mi aduc aminte. Suferi, nu e așa? Dacă ai răbdare, îți explic eu de unde vine suferința asta. Era cu tine femeia, o strîngeai, cum e și natural, de altfel, la pieptul tău... acum e cu altul; asta-i diferența? Cînd era cu tine, o strîngeai tu în brațe, acum n-o mai strîngi tu în brațe, ci respectivul.

EMILIAN (*e încîntat că are prilejul să-și trăiască „drama“*): Cade cu capul pe masă? Respectivul, respectivul! Îmi vine să-mi iau lumea în cap...

GOGU (*dezamăgit*): Ar trebui să te sinucizi.

EMILIAN (*se trezește brusc*): Să mă sinucid fiindcă nu mă iubește? Cum se numește așa ceva?

GOGU: Patimă oarbă, domnule!

EMILIAN (*dă din umeri*): Nu știu ce e aia o patimă oarbă. Poate știam, dar am uitat. De-aia beau, vreau să-mi amintesc... (*Trîntește paharul.*) Dar nu reușesc. Vreau să știu ce e aia patimă oarbă.

GOGU (*își amintește foarte bine*): Cum, domnule, nu-ți amintești? E ceva foarte normal. E ceva foarte omenească. O femeie e stricată, te înșală pe toate durmurile, cu cine se nimește, și tu o iubești așa cum e, nu poți să ți-o smulgi din suflet, îi cazi în genunchi.

EMILIAN: Nu-mi amintesc de așa ceva: ea te înșală și tu îi cazi în genunchi? Ea te înșală, tu o iubești... Dar relațiile cu o femeie care nu te înșală?

GOGU: Ar fi absurd. De ce să nu te înșele? Asta nu-mi amintesc eu... Dacă nu ești acasă în timpul ăla, de ce să nu te înșele? Ce vrei să faci? Să croșeteze? Să citească o carte?

EMILIAN: Nu ne înțelegem. Ce-am uitat eu, ții dumneata minte. Și ce-ai uitat dumneata, țin eu minte.

GOGU: Așa este. Dar eu sint fericit...

EMILIAN: Aveți satisfacții în muncă?

GOGU (*se uită îngrozit*): Ce-s alea satisfacții în muncă? E pentru pri-

ma oară cînd aud așa ceva. Munca mă plictisește și mă obosește. Nu, domnule, n-am, cum ai spus dumne-nea... satisfacții în muncă, dar sînt fericit. Cu alte cuvinte, am sentimentul că n-o să dau de dracu' cel puțin deocamdată. (*Simplu.*) Nu e oare asta fericirea ?

EMILIAN (*incordat*): Nu înțeleg ce spunei...

GOGU : Asta se numește fericirea, cel puțin pentru mine; sînt băiat subțire, nu generalizez. Sentimentul că cel puțin deocamdată n-am să dau de dracu'. După fericirea asta a venit altă fericire. A venit sentimentul ăla sublim... dragostea. Și-a părăsit bărbatul pentru mine. „Poate n-ai principii — mi-a spus copila — dar ai un ce anume.“ Trebuie s-o cunoști. O cheamă Ortansa. O cunoaște tot Bucureștiul...

EMILIAN (*sincer*): Ortansa ? N-am auzit niciodată de o femeie cu numele ăsta...

GOGU : Înalță, voinică, splendid exemplar.

EMILIAN (*iși încordează memoria*): Ortansa ați spus ? Ortansa ? N-o cunosc...

GOGU : O cunoști, n-o cunoști, eu îți spun că o cheamă Ortansa. Dar totuși, nu sînt pe deplin fericit. Vezi ce repede am trecut de la o stare la alta ? Nu mi-e teamă de moarte. Nu mi-e teamă de bătrînețe.

EMILIAN : Bolile ?

GOGU : Nu. Bolile vin mai tîrziu. Controlul financiar. De asta nimeni nu scapă... (*Resemnat.*) Așa e în firea omului.

EMILIAN : Nu tuturor oamenilor le este teamă de controlul financiar.

GOGU (*sare înfricoșat*): Cum, adică ? Nu sîntem toți supuși acelorași legi ? Nu toți ne naștem, trăim și sîntem urmăriți de controlul financiar ? Nu cunosc un sentiment mai omenesc decît frica de controlul financiar. Sînt unii care scapă ?

EMILIAN : Sînt. Oamenii cinstiți.

GOGU (*il privește încrunțat*): Cum, adică ? Cine sînt ăștia ? Unde trăiesc ? Cu ce se hrănesc ? Ce vor ?

EMILIAN (*incercare zadarnică*): Cum să vă explic ? Cineva care trăiește din munca lui...

GOGU : Din munca lui ? De ce să trăiască din munca lui ? De ce să nu trăiască din munca altora ? Taică-meu a trăit din munca a o mie de muncitori, și a murit cu surîsul pe buze... împăcat și fericit... A jefuit pe alții, dar s-a gîndit și la fericirea

lui... Ajunge cu amintirile. Amintirile sînt niște biciuști care te zoresc spre moarte. Apropo, ce spui de complexitatea vieții ? Fostul bărbat al Ortansei lucrează chiar la controlul financiar...

EMILIAN : Grozavă chestie... Tocmai la controlul financiar. Și de ce e asta un mare noroc ?

GOGU : Faceți și dumneavoastră legătura. Ce, n-aveți putere de asociație ? E nebun după ea, e în stare de orice.

EMILIAN (*amuzat*): De orice ? E în stare de orice ?

GOGU : Absolut orice. Dacă se ocupă el de cazul meu, scap. Dacă am norocul ăsta, gata, sînt un om făcut. Îi spun doar atîta individului : „Închide ochii și ți-o dau pe Ortansa. Ia-o...”

EMILIAN : Cum, adică, să închidă ochii ?

GOGU : Greu mai ești de cap, domnule ! Ciudată ființă mai ești ! Mușamalizează afacerea...

EMILIAN (*vrea să înțeleagă*): Cum, adică, mușamalizează afacerea ?

GOGU : Mușamalizează afacerea, ce dracu', nici atîta lucru nu știi ? Se face că nu vede... și apare Ortansa cu obrazul ei catifelat.

EMILIAN : Și i-o dai pe Ortansa ?

GOGU (*onestitate profesională, în limitele ticăloșiei*): I-o dau, i-o dau. Eu sînt om de cuvînt. Pînă atunci, mă și plictisesc de femeie. Am eu grijă să mă plictisesc de ea pînă atuncii... Totul e foarte bine calculat. Ca să fie o chestie mai omenească, am să și sufăr puțin la despărțire. Așa e și frumos. Am iubit-o, trebuie să și sufăr puțin.

EMILIAN : Și dacă nu ... mușamalizează afacerea ?

GOGU (*ride*): Dar ce poți să faci cu o afacere decît s-o mușamalizezi ? Unu' face o afacere, altu' îl ajută, altu' intră în combinație pe parcurs, altu' închide ochii... De aici a pornit necesitatea de a fi mai mulți oameni, milioane chiar, altfel era deajuns un singur om pe toată suprafața globului. Crezi că renunță el la Ortansa ? Mai ușor renunță la onoare decît la Ortansa...

EMILIAN (*vrea să-i afle numele. Politicos*): Cu cine am avut onoarea ?

GOGU : Numele meu ? Ce importanță are ? Am uitat de mult. Îmi pare foarte rău. Am să mă despart de dumneavoastră ca un om adevărat. Dacă-mi întindeți mîna, vi-o strîng

cu căldură. (*Emilian nu-i întinde mîna. Amestec de fericire și durere din partea lui Gogu.*) Nu vrei să dați mîna cu mine? Asta înseamnă că m-ați jignit... A, vedeți ce ușor îmi dau seama cînd cineva mă jignește? (*Pleacă împleticindu-se.*)

Scena 3

Emilian, Vasilica

(*În pragul circiului apare Vasilica.*)

VASILICA: Ți-ai înecat amarul în vin? Ei, cum a fost?

EMILIAN: Mi-am descoperit rivalul. L-am găsit!

VASILICA: Așa repede? Cine e?

EMILIAN: Un individ care se teme de controlul financiar. Deși nu știe cine sînt, e convins că mă are la mîna... Dacă închid ochii, mi-o dăruiește pe Ortansa. Trebuie să-i aflu numele. (*Îi vine o idee.*) Mă duc la Ortansa, cad în genunchi în fața ei, îi spun că fără ea viața mea n-are sens, și aflu numele individului...

VASILICA: De cîte ori ticăloșii dau de dracu', mă bucur. Să nu te superi, Emilian. Așa m-a făcut pe mine mama.

EMILIAN (*amintindu-și de întîlnirea cu Gogu*): Peste ticăloșia veche a crescut o altă ticăloșie, apoi încă alta, straturi, straturi, groase și grase ca un porc mistreț.

VASILICA (*fericită*): Așa, Emilian, înjură, Emilian!... Cînd e vorba de idiști și ticăloși, și eu înjur ca la ușa cortului. A devenit aproape o obișnuință.

EMILIAN: Auzi, nenorocitul... E convins că pentru Ortansa aș admite ca un individ să fure din banii statului. O să vadă el că nu e așa.

VASILICA: Ai grijă cum cazi în genunchi în fața Ortansei, să nu-ți motolești pantalonii.

EMILIAN (*energic*): La revedere, Vasilico! Mă duc să cad în genunchi înaintea Ortansei și să aflu numele delapidatorului. (*După puțin, Emilian se întoarce.*) Ce dracu' am să fac? Tare mi-e teamă că n-am s-o recunosc pe Ortansa. Cum îmi dau seama că e ea, dacă nu mai știu nici cum arată la față? E blondă, e brunetă, e mică de statură, e înaltă?... Ia spune-mi tu, cum arată?

VASILICA (*dă din umeri*): Ortansa?

EMILIAN: Spune-mi cum arată. Vrei să cad în genunchi în fața alteia?

CORTINA

Scena 1

Noua locuință a Ortansei

Emilian, Ortansa

EMILIAN (*o recunoaște, în cele din urmă, pe Ortansa. Totuși, nu e foarte sigur. Aleargă după ea*): Dacă nu vă supărați, dumneavoastră ați fost soția mea?

ORTANSA (*stăpină pe situație*): Te faci că nu mă cunoști? (*Se îndepărtează.*)

EMILIAN (*aleargă după Ortansa*): Ortansa, nu-mi distruge viața pe o perioadă îndelungată!...

(*Ortansa ajunge în fața noii sale locuințe, vrea să închidă poarta. Emilian se împotrivese.*)

ORTANSA: Între noi, totul s-a sfîrșit... N-avem ce să ne mai spunem.

EMILIAN (*suferință dulce*): Vreau cel puțin să te mai văd o dată... Atîta îți cer, Ortansa... E minimum ce-ți cer. Să-ți mai admir o dată chipul tău frumos...

ORTANSA (*stingherită de pasiunea bărbatului*): Se uită lumea la noi... Stăpînește-ți durerea. (*Mai familiară.*) Spune-mi mai bine ce face mămică, tăticul...

EMILIAN (*durere calmă*): Bine, Ortansa. La toți ne este dor de tine. Te așteptăm...

ORTANSA: Trimite-le complimente din partea mea. Ar fi bine să-ți găsești o altă locuință... (*Vrea să plece.*)

EMILIAN (*n-o lasă să plece*): Nu pleca, Ortansa. (*Pătimaș.*) Mai stai, aproximativ două-trei minute... (*Dureroase aduceri-amînte.*) Pot să-ți mîngîi părul tău mătășos?

ORTANSA (*credincioasă unei sincere iubiri*): Nu-ți mai aparțin...

EMILIAN (*înțelegere bruscă a unui adevăr dureros*): Da. Ai dreptate, Ortansa.

ORTANSA (*din nevoia de a-și gusta victoria*): De, Emilian... Cine e principalul vinovat? Ai crezut că poți să trăiești fără mine... că dacă sînt o burgheză o să mă uîți ușor. Eu ți-am atras atenția. (*Vagi păreri de rău.*) Dacă nu erai așa rigid, poate eram și acum soția ta...

EMILIAN (*zdrobit*): A fost o copilărie...

ORTANSA: Suportă consecințele.

EMILIAN: Sînt prea mari. Nu pot. (*Tace brusc. Devine apatic. E limpede că nu la Ortansa se gîndește.*)

ORTANSA : De ce taci ?

EMILIAN (*își încordează atenția*): Da, Ortansa... Asta voiam să-ți spun. Te iubesc, în ciuda laturilor tale negative. (*Tace din nou. După o pauză destul de vizibilă.*) Te iubesc așa cum ești.

ORTANSA : N-ai vrut să te schimbi, Emilian... Cite servicii te-am rugat să-mi faci, pe toate mi le-ai refuzat, n-ai vrut să-mi înțelegi sufletul... Cite intervenții te-am rugat, pe toate mi le-ai respins, n-ai vrut să înțelegi că sînt și eu o femeie care vrea să fie fericită...

EMILIAN (*durere insuportabilă*): Nu-mi distruge viața !

ORTANSA : Tu ți-ai distrus-o, Emilian, nu eu. La început am crezut în tine. Am crezut că o să te schimbi, că o să devii alt om, că o să închizi și tu ochii, așa cum faci și alții. Am crezut că ai să mușamalizezi și tu diverse afaceri, dar n-ai mușamalizat nimic, Emilian... Am trăit împreună aproape doi ani de zile, și n-ai mușamalizat nici o afacere. Și doar erai soțul meu...

EMILIAN (*își aduce aminte de ceva*): Vreau să mergem sus !

ORTANSA (*demnă*): Ce să căutăm sus ?

EMILIAN : Cum ce să căutăm sus ? Vreau să cad în genunchi în fața ta...

(*Ortansa, cu o ușoară înclinare a capului, îi admite rugămintea. Emilian merge în urma ei. Tăcere încordată. Ortansa deschide camera.*)

EMILIAN (*inspectează încăperea, în căutarea unui loc mai potrivit. Cade în genunchi. Amestec de pasiune și grijă pentru dunga pantalonilor*): Ortansa ! Cere-mi orice, Ortansa... Sînt dispus la concesi, Ortansa. (*Disperat.*) Concesi, iubito, concesi...

ORTANSA (*demonică*): La plecare m-ai ajutat să fac bagajele... Ridică-te, evidențiatule !

EMILIAN : Nu mă ridic, Ortansa. Aici rămîn pînă cînd ai să mă iubești din nou, cu aceeași dragoste curată.

ORTANSA (*în fața oglinzii*): Prea tîrziu ți-ai dat seama ce reprezint eu în viața ta...

EMILIAN (*presimțire sumbră*): S-a produs ireparabilul ?

ORTANSA (*se întoarce spre Emilian*): Nu te mai iubesc...

EMILIAN (*se tirăște în genunchi în fața Ortansei*): Nu spune cuvîntul

ăsta groznic. (*Ultima implorare.*) Nu, Ortansa !

ORTANSA : E purul adevăr !

EMILIAN : Adevărul, Ortansa ? Nu vreau adevărul. Minte-mă, Ortansa... Spune-mi că mă iubești, chiar dacă în adîncul sufletului ai cu totul altă părere. E așa de greu, Ortanso ?

ORTANSA : Imposibil. Eu spun numai ce gîndesc. Te detest, Emilian ! (*Pătimăș.*) Lucrezi la controlul financiar de atîta amar de vreme și n-ai făcut nici o afacere... Dar nici una măcar. Ce fel de om ești tu, Emilian ? Ce fel de suflet ai tu ? Ce vrei tu de la viață ? Cu ce drept îmi spui că mă iubești ? Nu mă meriți, Emilian. Iubesc pe altul !

EMILIAN (*interesat*): Cum se numește ?

ORTANSA (*cu demnitate*): Numele lui e Gogu Scarlat. (*Emilian fuge. Ortansa, după el, pe scări.*) Să rămînem prieteni, Emilian...

CORTINA

T A B L O U L 5

Scena 1

Clementina, Gogu

Peronul gării. Un tren de curînd sosit. Obișnuita animație din preajma sosirii trenurilor. Clementina își face cu greu loc prin mulțimea călătorilor. Orice mișcare îi solicită mari eforturi. Trebuie subliniate foarte limpede în această scenă greutatea și inconveniențele de tot felul pe care biata femeie le întîmpină la tot pasul. Clementina vrea să-i comunice iubitului ceva foarte important, dar parcă totul îi stă împotriva. Disperată, Clementina examinează cu luare-amînte ferestrele vagoanelor, în căutarea lui Gogu, suportînd pentru aceasta priviri enervate, ghionturi și îmbrînceli. Claritatea țelului îi ușurează însă soarta. În sfîrșit, l-a descoperit pe Gogu la fereastra unui vagon. E foarte emoționată.

CLEMENTINA (*strigăt de fericire*): Gogule ! (*Fereastra unde se află Gogu e acoperită însă de un grup de călători veseli. Clementina, mai să izbucnească în plîns. E împinsă violent la o parte, dar cu multă bărbăție încearcă să se apropie iarăși de fereastră. Nu reușește. Strigăt de disperare.*) Gogule ! Nu mă observi, Gogule ? (*Gogu se dă jos. Clementina observă asta ceva mai tîrziu. Fuge*

spre el.) Gogule! (Un grup de călători o aruncă iarăși înapoi. Clementina pornește iarăși lupta.) Iubitul meu, e ceva foarte urgent. Iartă-mă, Gogule, am fost o proastă... Sînt dispusă să fac concesii, Gogule.

(Tocmai atunci apare un călător grăbit, încărcat cu tot felul de geamantane. Se mărește din nou distanța dintre Clementina și Gogu. Clementina își exprimă cu voce tare punctele de vedere, pentru ca bărbatul să observe schimbările survenite în sufletul ei, în ultimul timp, și să admită astfel să stea de vorbă cu dînsa. Ea știe acuma ce așteaptă Gogu de la ea...)

CLEMENTINA (cu o voce puternică, dar mai ales foarte limpede): Gogule, sînt de acord cu felul tău de a fi. N-am să-ți mai pun anumite întrebări. N-am să te mai judec, Gogule. (Un huruit îi acoperă glasul. Destinul i se arată iarăși potrivnic. Clementina vrea ca suferința ei să fie mai puternică decît acel huruit groaznic. O scurtă întrecere între suferința Clementinei și acel huruit.) Gogule, sînt dispusă la concesii, mă auzi, Gogule? (Din nou, huruitul acela groaznic. Din nou, dorința Clementinei de a-l domina prin vocea ei strangulată de suferință.) Gogule, sînt dispusă la concesii, mă auzi, Gogule? (Gogu n-o vede sau se preface că n-o vede. Animația s-a mai domolit. Distanța dintre Clementina și Gogu s-a micșorat. Clementina încearcă să-l oprească pe Gogu. Voce limpede, du¹ioasă, puternică.) Unde te duci, Gogule? Întoarce-te la Clementina, Gogule! Nu mai sînt aia pe care o cunoști tu. Am fost o gîscă cînd te-am contrazis, Gogule. Nu mai am principii, Gogule... Nu-mi mai pare rău că nu-s în cîmpul muncii... (Gogu ajunge în fața unui taxi. Tocmai cînd vrea să se urce, Clementina se apropie.) Nu mă auzi, Gogule? (Gogu vrea să închidă portiera mașinii. Clementina nu-l lasă.) Ascultă-mă, Gogule, și după aceea pleci... Stai puțin de vorbă. Acum sînt pe gustul tău. O să fim fericiți, Gogule!

GOGU: Aparatul taxează...

CLEMENTINA (arată poșeta): Bani n-au importanță. Plătesc eu suma respectivă.

GOGU (cu energie): Arată-mi pantofii, Clementina.

CLEMENTINA (își ascunde picioarele): Nu mă judeca după pantofi, Gogule!

GOGU: Spuneai că te-ai schimbat, că ai alte concepții. (Tiranic.) Arată-mi pantofii dacă vrei să stăm de vorbă., CLEMENTINA: Nu e ceva concludent. GOGU: Arată-mi pantofii!

CLEMENTINA (îi arată, cu multă durere, implorîndu-l s-o ierte și s-o înțeleagă): Totuși, m-am schimbat, Gogule. Mi-am revizuit viața.

GOGU (îi inspectează încălțămintea): Mincinoaso! Fățarnico! Tot nu vrei să porți pantofii pe care ți i-am făcut cadou de ziua ta onomastică! Rămii la păreri tale? Ai considerente subiective?

CLEMENTINA (disperată): Din neglijență, Gogule, nu din convingere... Parcă e un făcut, de cite ori vreau să-i iau, nu-i găsesc. (Patetică.) Îți jur că din neglijență, iubitul! (Gogu o îmbrîncoște cu putere. Închide furios portiera mașinii. Clementina, disperată, cade în genunchi.) Gogule! Din neglijență, Gogule!

Scena 2

Același decor ca în tabloul 4. Locuința Ortansei. Garsoniera, scările, poarta.

Gogu, singur

GOGU (stă tolănit pe pat, cu mîinile sub cap): Oare ce-o fi făcînd Ortansa? (Zimbește unei amintiri.) De obicei, la ora asta se întoarce de la coafor și traversează bulevardul Magheru... (Admiră fotografia Ortansei.) Ce ochi frumoși, cîtă căldură degajă... (Aude pași pe scări. Gogu tresare.) Sînt pașii Ortansei... (Se dă jos din pat. Deschide larg ușa. Se întoarce abătut. Își afundă capul în pernă.) Ortansa, Ortansa, de ce nu ești punctuală? (Se dă iarăși jos din pat. Se plimbă neliniștit prin cameră. Își aduce aminte de ceva. Se îndreaptă spre telefon.) Ortansa nu-i la tine? Poți să mi-o dai puțin la telefon? (Neliniștit.) Ortansa, ce-i cu tine, iubito? A trebuit să vinzi bluzele la un preț convenabil? E normal, iubito... Ce fac eu? (Zimbește.) Mi-am întors de la gară. Într-un sens mai profund? Te iubesc ca un nebun! A, nu, nu... N-a venit controlul... Nu, iubita mea... Nu, iubita mea, n-a venit... Dacă aș muri pentru tine? Evident! (Închide telefonul. Într-o clipă de extaz, deschide larg ferestrele.) Anotimpul ăsta e cunoscut sub numele de primăvară... (Întinde mîna spre o creangă de li-

liac, o trage înăuntru și o miroase îndelung. Sincer mirat.) Iată că mai sînt totuși om, nu mi-am pierdut chiar toate trăsăturile caracteristice. În cite combinații necurate m-am băgat, și totuși, mirosul liliacului mă tulbură ca pe vremea cînd eram cînstit... (Mirat și încîntat de marea lui descoperire.) Nu sînt o fiară, cum cred unii, sînt și eu om ca toți ceilalți. De fapt, nu-i chiar așa de greu să fii om, pretențiile nu-s prea mari. (Cu creanga de liliac în mînă.) Natura o trăiesc din plin. (Sec, contabilicește.) Venirea primăverii mă tulbură. (Sforțîndu-se să-și aducă a-minte.) Prezența unui copil mă emoționează profund, îi mîngîie creștetul capului și-l întreb: „Mă puștiule, cum te cheamă pe tine?” Iubesc o femeie tînără și frumoasă. S-ar putea s-o pierd și acest lucru m-ar afecta profund. Nu mi-ar părea bine. Mi-ar părea rău. Da, chiar în situația de acuma, uite, Ortansa a întîrziat și eu sînt neliniștit, tresar la fiecare zgomot... asta e foarte bine, înseamnă că în adîncurile mele mai e ceva frumos și curat. (Și-a adus aminte de ceva care-l bucură foarte mult.) Era să uit... Stai, stai puțin. Vezi, dacă nu mă gîndesc cu luare-aminte? Cînd îți sondezi sufletul, tot mai găsești ceva de doamne-ajută. N-am o mamă? Ba am. N-o iubesc? Ba da. O, cum era să uit tocmai asta... O iubesc foarte mult. (Se învîrtește fericit prin mijlocul camerei, frecîndu-și mîinile de bucurie.) Ura... Am trăsături omenești... Nu sînt o fiară... Am foarte multe sentimente. (Se așază pe un fotoliu.) Nerăbdarea în fața dragostei. Uite, Ortansa întîrzie și eu mă întreb: „Doamne, oare nu i s-a întîmplat ceva?” Altă dovadă că afacerile n-au alterat fondul meu sufletesc: emoția în preajma sosirii iubitei... Asta e o reacție tipic omenească. O voi vedea pe Ortansa și mă voi bucura în mod sincer. Sînt absolut convins. (Coboară scările.)

Scena 3

În fața casei.

Gogu, Ortansa

GOGU (pune mîna streășină la ochi):
A vîndut bluzele la un preț convenabil... Atunci de ce întîrzie iubita mea? (O zărește pe Ortansa în col-

țul străzii. Ortansa îi flutură o baltă. Amîndoi aleargă unul spre celălalt. Se îmbrățișează.) Ortansa!

ORTANSA: Gogule!

GOGU (sărutîndu-i amîndouă mîinile):
Ce bine-mi pare că te simt iarăși aproape. Am crezut c-a intervenit un inconvenient...

ORTANSA (îi ciufulește părul): Nu, băiatul meu zăpăcit! N-a intervenit nimic pe parcurs.

GOGU (îi aranjează șalul): Dragostea mea, ai vîndut marfa în rate, așa cum mi-ai spus la telefon?

ORTANSA: Tu nu știi că eu am principii?! (Legînîndu-se, ușor amuzată.) Vînd numai cu bani gheață.

GOGU (pare copleșit de această mîrturisire. Devine timid. Cu tandrețe sfioasă): Ai o scamă în păr... (I-o îndepărtează.)

ORTANSA (îi ia mîna și o duce la frunte): Prezența ta mă liniștește. E așa de bine.

GOGU (își caută cuvintele și nu le găsește): Alături de tine, Ortansa, nu mi-e teamă de... (caută cuvintele) controlul financiar...

(Gogu o ridică în brațe. Ortansa se zbate în brațele lui.)

ORTANSA: Gogule, ești nebun, în plină stradă... Dacă se observă?

GOGU: Să se observe! Nu sînt nebun, Ortansa, sînt om. Iubirea m-a copleșit. Sînt capabil de iubire. Pot să iubesc, să sufăr, să mîngîi, să fac gesturi aparent lipsite de logică.

ORTANSA: De n-ar veni controlul...

GOGU: Există un dumnezeu al îndrăgostiților. (Cu melancolie.) I-ai spus lui Beatrice să-și țină gura?

ORTANSA: Dragul meu băiețș, am luat toate măsurile... (Se desprinde sprintenă din brațele bărbatului și începe să fugă.) Prinde-mă, prinde-mă! (Gogu aleargă după ea. Pusă pe șotii, Ortansa se ferește cu dibăcie.) Prinde-mă, prinde-mă! (Gogu aleargă după Ortansa, care se reazează de zidul casei, învînsă și oboșită.) Mă predau, Gogule...

GOGU (o ia din nou în brațe și o conduce spre casă cu un aer de triumf): Te porți ca o fetiță de școală. Dar și eu reacționez foarte frumos. Și eu mă emoționez cînd te văd așa. Uite, chiar și acuma... cînd te port în brațe. Simt prin toți porii căldura trupului tău...

Scena 4

Din nou garsoniera.

Gogu, Ortansa

ORTANSA (*se prăbușește pe divan*): Dragă Gogule, e așa de greu, neînchipuit de greu să plasezi o marfă la un preț convenabil... trebuie să te zbați enorm. Există și clienți mofuroși. Dar sînt fericită. Tu mi-ai dat ideea asta.

GOGU (*în genunchi, la picioarele ei*): Dar teama mea de controlul financiar? Numai ideea că poate să vină dintr-un moment într-altul, nu știu cum să-ți explic, Ortansa...

ORTANSA (*ii examinează înfățișarea. Nu pare prea mulțumită*): Băiețașule, arăți foarte slăbit. Și nodul de la cravată iar nu ți l-ai făcut cum trebuie. (*Îi aranjează ea cravata.*) Să ai grijă de tine și de sănătatea ta... Să consumi mai multe produse citrice...

GOGU: Lîngă tine mă simt om. Am toate trăsăturile caracteristice. Ieri am văzut doi copilași jucîndu-se cu un motan și m-a pufnit risul. Am ris foarte firesc, Ortansa. Mă crezi că am fost extrem de natural? (*În altă ordine de idei.*) Nici nu poți să-ți închipui cît de mult m-a bucurat faptul că ai convins-o pe Beatrice să-și țină gura. Poate că niciodată n-o să înțelegi asta... Poate mai tîrziu, cînd vom fi bătrîni...

ORTANSA: Iubitul meu... Nebunul meu... Cu tine mă înțeleg foarte bine. Nu numai fizic, dar și psihic. (*Disperare temperamentală.*) Psihic, Gogule! Dacă te prind și te bagă la închisoare, eu mă arunc înaintea trenului.

GOGU (*se ridică brusc în picioare*): Sînt totuși om. Ai fost atentă, Ortansa? Am reacționat foarte puternic la ceea ce mi-ai spus tu. Am încercat un sentiment de durere, mă crezi, Ortansa? Să nu faci așa ceva, Ortansa. Eu nu admit sacrificiile.

ORTANSA: Nu, Gogule. Moartea ar fi singura soluție. Sînt cazuri cînd moartea e mult mai ușoară decît despărțirea.

GOGU: Nu mi-e teamă de moarte. Mi-e teamă de controlul financiar. Dacă nimeresc tocmai la Emiliaa al tău?

ORTANSA: Ar fi ideal, dragul meu. Chiar azi mi-a spus că fără mine nu concepe viața.

GOGU: Dar dacă n-o să fie Emilian?

Nici n-am curajul să mă gîndesc...

ORTANSA: Am o presimțire, iubitule.

Emilian o să-ți verifice acle.

GOGU: Te iubesc!

(*Gogu și Ortansa se îmbrățișează pătimaș.*)

Scena 5

În fața casei.

Emilian, Vasilica

(*Se zăresc umbrele înlănțuite ale celor doi îndrăgostiți, Gogu și Ortansa.*)

EMILIAN (*uitîndu-se la umbrele înlănțuite. Plictisit*): Nimic interesant. Ortansa se aruncă în brațele altui bărbat.

VASILICA (*dezamăgită*): Așa se reacționează într-o asemenea împrejurare? Păi, nu era vorba să urlu de indignare? Trebuia să strigi: „Oucid cu mîna mea!” (*Și mai dezamăgită.*) Ochii tăi trebuiau să exprime groază și minie oarbă.

EMILIAN (*sincer mirat*): Groază? Păi, dacă mi-am dat seama cu cine am de-a face...

VASILICA (*supărată*): Ce să mă fac cu tine? Nu ești deloc complex, dragă Emilian. Bine, ți-ai dat seama că n-are caracter, dar ce are a face? Pasiunea crește. Imaginea femeii te urmărește. Eu așa văd lucrurile.

EMILIAN: M-a plictisit povestea asta. Dacă nu știu să urlu cum trebuie, mai bine mă las păgubaș. Mai bine să vedem un film de scurt-metraj.

VASILICA: Tu n-ai sînge în vine? Tu nu ești om? Uite-te. (*Îl ia de mînă și-l trage mai aproape de ferastră.*) Ce patimă nebună! Buzele lor se întilnesc într-o sărutare pătimașă. Uite-te, Emilian.

EMILIAN: Nu văd nimic deosebit. Absolut nimic deosebit. Fosta mea soție se dăruiește sufletește și fizicește unui alt bărbat. Asta e tot...

VASILICA (*pătimaș*): Asta e tot?... Ucide-ți rivalul cu o lovitură de topor! Dacă vrei, îți fac eu rost de un topor. Cînd un ticălos trebuie pedepsit, eu nu stau pe gînduri. Așa sînt eu, Emilian. Trebuie să te resemnezi.

EMILIAN: Care rival? Care topor? Dacă cineva nu mă iubește, nu-mi aparține. Ce e aia rival? Vorbești

prostii... Nu înțeleg nimic. Sînt greu de cap.

VASILICA : Dar gelozia ? Șarpele geloziei nu te mușcă ?

EMILIAN (rezonabil) : Nu, Vasilico. Zău, nu mă mușcă.

VASILICA (îl împinge înainte) : Du-te și fă-i o scenă de gelozie... în bătaie de joc, și pe urmă mergem la film. Du-te și spune-i că pentru Ortansa renunți la orice. Eu sînt o biată femeie, dar cînd prostia e pedepsită, mă simt fericită. E nejustă fericirea mea ?

EMILIAN (se înfurie) : Fericirea ta e foarte justă, dar eu nu știu cum să fiu gelos. Habar n-am ! Nu știu cum să mă uit la rival, ce anume să-i spun. Trebuie să-i spun omului ceva, măcar cîteva cuvinte... Poate e necesar să-i dau și cu ceva în cap, nu ? Cum, cînd, de ce ? Dă-mi tu o idee. Dacă îmi spune că mi-o dă pe Ortansa dacă închid ochii, cum să reacționez ?

VASILICA (n-are timp să-i răspundă) : Încă o femeie. Se îngroașă gluma. (Se dau amîndoi la o parte.)

Scena 6

Clementina, Gogu, Ortansa

CLEMENTINA (un șal negru și foarte lung îi flutură dramatic pe spate... Aleargă spre noua locuință a lui Gogu. Expresia feței ei degajă durere, dar și o hotărîre neclintită. Urcă în mare grabă scările. Bate nervoasă la ușă) : Deschide, Gogule, e ceva foarte presant. (Gogu nu răspunde.) Nu-ți cer să mă iubești, Gogule. E ceva care te interesează pe tine.

GOGU (crapă ușa) : Nu mă interesează nimic. Du-te acasă.

CLEMENTINA : N-are importanță că țipi la mine. Țipă cît vrei, Gogule. Eu sînt fericită că te văd, că-ți aud glasul.

GOGU (se pleacă în fața ei) : Poți să-mi și mingii părul meu negru ca pana corbului. Mîngîie-l și du-te acasă !

CLEMENTINA (durere și sarcasm) : Acasă, Gogule ? Există casă fără tine ? Acasă mă trimiți tu, Gogule ? Asta e un nonsens, Gogule !

GOGU : Ce vrei, dragă, de la mine ? Am avut o dată o explicație...

CLEMENTINA : N-am nevoie de compătimire, Gogule. Nu-ți cer să mă iubești. Îți cer să ai grijă de tine. Atîta-ți cer, Gogule. (Gogu deschide ușa. La apariția Clementinei, Ortansa își pune cu demnitate un capot peste umeri. Clementina aruncă rivalei o privire tăioasă) : După ce mi l-ai răpit, degeaba îți mai pui capotul.

ORTANSA (invingătoare) : Eu nu răpesc bărbații. Ei mă răpesc pe mine.

CLEMENTINA (se repede asupra Ortansei) : Am să teucid, ordinaro ! Nu scapi tu de mînia lui Dumnezeu !

GOGU (intervine în această luptă) : Fără scandal, Clementino, ești doar o femeie superioară. Trebuie s-o respecti pe Ortansa...

ORTANSA : Spune-i să-ți dea fotoliile. Noi n-avem pe ce sta...

CLEMENTINA : Auzi la ce se gîndește ea, Gogule ? La mobilă, Gogule, la mobilă... O auzi, Gogule, cum vorbește ? O auzi, Gogule ?

GOGU : O aud, Clementino. Fii obiectivă !

CLEMENTINA : Tocmai fiindcă sînt obiectivă. Sînt obiectivă, dar sînt femeie. De-aia te întreb ce-ai găsit la ea. Nici frumoasă nu mai e. Uite-te, Gogule. A început să se îngrașe. (Cu o anume disperare.) Fii și tu obiectiv, Gogule.

GOGU (cu bunătate) : Eu sînt subiectiv, Clementino. Poate nu e frumoasă, dar eu așa o văd...

ORTANSA : Eu l-am înțeles pe Gogu. Eu nu l-am contrazis, nu i-am făcut niciodată morală. (Cu ușor dispreț.) Eu nu-s așa de cinstită ca tine... Și nici așa de delicată !...

CLEMENTINA (implorînd iertarea bărbatului) : Gogule, sînt eu o ființă delicată ?

GOGU (calm) : Ești destul de gingașă, Clementina. Dar ce importanță mai are acum ? Ce-a fost, a fost...

ORTANSA : Ai refuzat să porți pantofii pe care Gogu ți i-a făcut cadou chiar de ziua ta onomastică. Ai mers pînă acolo cu cinismul, încît ai spus că tu nu porți pantofi din bani nemunțiți... (Există o limită în toate.) Și asta să i-o spui lui Gogu !...

CLEMENTINA : Eu mai am și anumite criterii morale. Nu multe, dar mai am... Ce-i rău în asta ?

GOGU : Vezi, Clementina, chiar tu recunoști...

CLEMENTINA (pătimaș) : Nu-i ade-vărat, Gogule. Și eu pot să fiu vul-gară ca Ortansa. Pot să spun niște cuvinte desuchiate de să roșești de

rușine. Și tocmai când te aștepti adus o veste proastă. Ai adus o veste bună, o veste foarte bună. Vrei o cafea, Clementina? Tu cât zahăr pui? (Bătăi în ușă.)

atins scopul, doamnă. N-ai adus o veste proastă. Ai adus o veste bună, o veste foarte bună. Vrei o cafea, Clementina? Tu cât zahăr pui? (Bătăi în ușă.)

CLEMENTINA: Emilian! O să te ucidă, Gogule!

GOGU (demn): Plecați... Lăsați-mă singur cu nebunul!

Scena 7

Emilian, Gogu

ORTANSA (cu superioritate): O să-ți lipsească natura! Șta, stimată doamnă. Glumele tale vulgare or să semene cu o slujbă bisericască.

GOGU: Vulgaritatea nu e totul... Și n-are rost să te prefaci.

CLEMENTINA: O, nu, Gogule. Detest ipocrizia. Ai să vezi, Gogule, ce naturală am să fiu... Și eu pot să-ți trec cu vederea anumite laturi ale caracterului. De ce crezi tu că numai Ortansa te înțelege? Și eu pot să închid ochii... Și eu pot să stau ceasuri întregi în fața oglinzii... Și eu pot să spun cu mult haz anecdote pornografice... Și eu pot să nu te întreb de unde faci rost de bani.

GOGU: Te prefaci, Clementina... Nu ești sinceră...

ORTANSA: E foarte ipocrită. Se vede de la o poștă că minte.

GOGU: Ești o femeie obișnuită... Morală, normală... chiar puțin cinstită. M-am convins de asta.

CLEMENTINA: Cum, nu sînt sinceră?

GOGU: Ajunge! Du-te acasă.

CLEMENTINA: Pot să am grijă de tine, Gogule? Lovește-mă, umilește-mă, dar lasă-mă să am grijă de tine

ORTANSA: Eu am grijă de Gogu!

CLEMENTINA: Tu, viperă?! Tu-l arunci în prăpastie. Gogule, trebuie să ți-o spun, deși e o veste groaznică. M-am bucurat de această veste groaznică, poți să mă bați, Gogule. Ea m-a adus la tine, și de aceea îi sînt recunoscătoare. Mi-a folosit ca pretext. De-aia te-am căutat și la gară.

GOGU: Spune odată!

ORTANSA: Nu te mai smiorcăi atîta. Nu vezi că Gogu e curios?

CLEMENTINA (arată spre Ortansa): Viperă asta!

GOGU: Ei, ce-i cu ea?

CLEMENTINA: Gogule, soțul ei se ocupă de cazul tău. Am aflat asta în mod cu totul întîmplător.

ORTANSA: Uraaaa! Bravo, Clementina! Ești grozavă, Clémentina! Ești superbă.

GOGU (o sărută pe Clementina): Îți mulțumesc, Clementina!

ORTANSA: Emilian e totuși soțul meu. Numai dacă-l sărut pe frunte, mușamalizează afacerea... Nu ți-ai

EMILIAN (bate la ușă, încet, politicos. În garsonieră se aud șoapte speriate. Ortansa și Clementina ies pe altă ușă. Gogu îi deschide. Emilian intră): Bună seara! (Gogu îi urmărește cu încordare toate mișcărilor. Emilian își pune liniștit haina pe cuier. Politicos și rezonabil.) Dacă nu vă supărați, dumneavoastră sînteți omul care mi-a furat fericirea?

GOGU (se uită înfricoșat la Emilian. Il recunoaște: bărbatul cu care a discutat la circiumă): Parcă am avut onoarea... (Brusc.) Care fericire?

EMILIAN (explică politicos): Fericirea cconjugală...

GOGU: Ce am eu cu fericirea dumitale?

EMILIAN (respectuos): O, nu vă supărați. (Se așază pe un scaun.) La circiumă am discutat mai domol. Îmi dați voie să vă întreb? Dumneavoastră mi-ați furat mișelește, prin viclenii și cuvinte dulci, prin fel de fel de promisiuni, abuzînd de nai-vitatea ei, femeia visurilor mele?

GOGU (demn): Da.

EMILIAN (politicos): Deci, dumneavoastră mi-ați furat fericirea? Dumneavoastră m-ați făcut, din om, neom?

GOGU: Eu. Și ce doriți?

EMILIAN (întrebarea rivalului îi descumpănește. Începe să dea semne de plictiseală): Chiar așa, ce doresc?

GOGU: Vreți să spuneți odată ce doriți?

EMILIAN (după o clipă de tăcere, ca și cum ar vrea să se scuze): Am venit să vă ucid... Vă rog să nu vă supărați...

GOGU (cu seninătate): Chiar așa: de ce m-aș supăra?

EMILIAN (rezonabil): Vă ucid și p'ec. Dacă lovitura e bine calculată, durează foarte puțin. Nu stau mult...

GOGU (tare): Vă poftesc să părăsiți încăperea.

EMILIAN (*se scuză*): Încăperea? A, mi-e imposibil! Nu pot să plec. (*Îl liniștește.*) Plec după ce dumneavoastră veți fi o baie de sânge...

GOGU: Vă rog încă o dată să părăsiți încăperea. (*Îi aruncă haina în brațe.*)

EMILIAN (*cam stinjenit*): Vă rog să nu mă interpretați greșit. Sînt și eu om, ca și dumneavoastră. Nu pot să plec pînă ce nu vă transform într-o baie de sânge. Înțelegeți-mă și pe mine... Am venit tocmai de la mama-dracului. (*Își pune haina la loc în cuier.*)

GOGU (*crede că Emilian e nebun. Îl ia cu binșorul, omenește*): Eu și Ortansa ne iubim foarte mult. Ne-am simțit atrași unul spre altul ca de un magnet. Noi n-avem nici o vină...

EMILIAN: Nu vreau să aud de nimic. Fără Ortansa, viața mea e un coșmar.

GOGU: Ortansa nu e pentru mine, pur și simplu, o femeie, ci femeia care mi-a dat un suport moral, m-a făcut să renasc.

EMILIAN: Și pentru mine Ortansa e un suport moral. (*Rezonabil.*) E mai bine cum spun eu... vă curm firul vieții.

GOGU: Nu mi-e teamă de moarte, vă rog să mă înțelegeți. Dar nu e o soluție. Vă fac o mărturisire. Ortansa nici nu vă merită. Are un caracter josnic.

EMILIAN (*dă din umeri, învins și resemnat*): Ce, eu nu știu că n-are caracter?! E o zdreanță, dar o ador! O detest, dar nu pot să mi-o smulg din suflet. Are ceva aparte femeia asta.

GOGU: N-are nimic. Nici suflet, nici cultură. V-a înșelat în mod josnic. Acu' circa cinci minute, a plecat din acest pat...

EMILIAN: Din acest pat?... N-are importanță. Mi-a intrat în sânge. Imaginea ei mă urmărește... sistematic. (*Se apropie de Gogu.*) Dă-mi-o înapoi pe Ortansa! Nu vreau să fac moarte de om. Pentru dumneata e un capriciu, pentru mine e viața...

GOGU (*după ce și-a dat seama de pasiunea lui Emilian, își pune planul în aplicare*): Am și eu sentimente. Sînt și eu om. Mă simt legat sufletește de Ortansa. (*Se îngrozește de această perspectivă.*) O, nu, fără Ortansa am să colind străzile ca un nebun. M-am obișnuit cu ea.

EMILIAN (*rezonabil*): Eu fac moarte de om...

GOGU (*smulgîndu-și ceva din suflet*): Dumneavoastră lucrați la controlul financiar? Verificați actele mele?

EMILIAN: Verific actele dumneavoastră.

GOGU (*se frămîntă, se zbugiumă. Se pare că vestea adusă de Emilian mai mult îl întristează decît îl bucură. Îl bate pe umăr, prietenește*): Verificați actele mele?! O voce din adîncul sufletului îmi spune că nu fac bine ceea ce fac. Că n-am dreptul s-o fac. Ce viață grea am dus... Dumneavoastră verificați actele, nu vă gîndiți la sufletul omului. Cît de mult m-a influențat mediul burghez în care m-am format... Doresc să mă transform, să duc o viață curată.

EMILIAN (*politicos*): Nu este curată?

GOGU: Ba da. Dar și mai curată... Vreau să fiu ușor, atît de ușor încît să zbor în înaltul cerului... Vreau să-mi văd liniștit de munca mea. Verificați actele mele?

EMILIAN (*neglijent*): Verific actele dumneavoastră.

GOGU (*cu o ușoară melancolie*): Dacă treceți cu vederea anumite contradicții din actele mele..., cu durere, o să mi-o smulg pe Ortansa din suflet. (*Sobru.*) O să-mi fie foarte greu...

EMILIAN (*prefăcîndu-se că vrea să realizeze situația care s-a creat*): Aici e lupta dintre datorie și fericierea mea personală. Nu știu, trebuie să mă gîndesc, să văd ce aleg, nu e așa? Asemenea decizii nu se iau fără frămîntări. Datoria obștească îmi spune să nu vă ajut, dar dacă nu vă ajut, o pierd pe Ortansa. Mă gîndesc și vă comunic rezultatul. În sufletul meu se dă o luptă... Nu știu încă ce o să aleg.

GOGU (*tare*): Cum să nu știți? Fericierea! (*Și mai tare.*) Bucuria dragostei!

EMILIAN (*rezonabil*): Mă frămînt și vă răspund.

GOGU (*pătimaș*): Să nu renunțați la la Ortansa. Eu am renunțat la ea și știu cît e de greu... E o femeie admirabilă! V-a înșelat din dragoste... Dacă nu vă iubea, nu vă înșela! Femeile de caracter numai din dragoste înșală. N-o să mă credeți, dar vi-o spun cu toată sinceritatea. A plîns în timp ce se dezbrăca în fața mea... Era numai formal în brațele mele, gîndurile ei cele mai intime zburau ca un stol de păsărele spre

dumneavoastră. Lacrimile îi curgeau șiroaie. Îmi faceți un mic serviciu și, cu acest preț, obțineți fericirea...
EMILIAN (*Ortansa îi apare într-o lumină neștiută*): A plîns Ortansa în timp ce se dezbrăca? Cîtă putere de caracter! Asta n-o bănuiam... Lacrimile îi curgeau șiroaie? O, mai spuneți o dată. Lacrimile îi curgeau șiroaie în timp ce se dezbrăca? (*Brusc.*) Nu știu. Mă lupt. Mă zbu-cium. Mă întreb.

GOGU (*se plimbă tulburat prin cameră. Emilian stă liniștit. După cîteva secunde de tăcere apăsătoare, Gogu intervine*): Ați hotărît?

EMILIAN: În legătură cu ce?

GOGU: Cum în legătură cu ce? Ortansa sau datoria?

EMILIAN: A, la problema asta vă refereați? Încă nu. Stau și mă întreb ce să aleg. Mă frămînt... (*Gogu se plimbă tulburat prin cameră. Emilian, tare.*) Am ales! M-am frămîntat și am ales...

GOGU (*tresare*): Ce?

(*Emilian, în loc de răspuns, se îmbracă, domol și grav. Gogu îi urmărește îngrozit fiecare mișcare, cum își pune pardesiul, fularul, pălăria. Emilian pleacă fără să-l salute.*)

GOGU: Datoria? Ați ales datoria? (*S: prăbușește.*) A ales datoria, iar eu am să dau de dracu'!... Rămîn cu femeia pe care o iubesc... și controlul financiar. Cu Ortansa și cu închisoarea. Cu dragostea și cu pușcăria. Ce poveste încîlcită... Și cînd te gîndești că mă obișnuisem deja cu ideea că n-am s-o mai văd niciodată. Degeaba mi-am smuls-o din toată ființa mea... Degeaba mi-am călcat sentimentele în picioare.

(*Se aud bătăi în ușă. Apare Emilian, cu o mutră de om învins.*)

GOGU: Ce mai vrei, fiară?

EMILIAN (*cu o voce stînsă. Pare zdrobit de mari lupte interioare*): Pentru Ortansa, renunț la orice principii... Nu se poate fără Ortansa... Am încercat, m-am luptat... am crezut... Mă-a intrat în sînge. (*Tare.*) E josnică, dar o ador ca un nebun! (*Se prăbușește.*) Am să închid ochii.

GOGU (*îl sprîjină*): Ești un om inteligent! Dacă n-ar fi și oameni ca dumneata, de mult eram eu la închisoare... Iartă-mă! De cîte ori scap basma curată, îmi amintesc — nu

știu de ce — de prima zi de școală. Asta se numește fericirea... (*Deschide larg ferestrele.*) Ce noapte divină! (*Îl ia de braț pe Emilian și-l trage mai aproape de fereastră.*) Uite-țe acolo... Nu, nu acolo. Acolo unde e mîna mea. Acolo e Calea Laptelui... Dincolo e Ursa Mică...

(*Lumina scade treptat, la rampă a-par Emilian și Vasilica.*)

VASILICA (*vicleană*): N-ai să ghicești cine mi-a dat această floare... Mi-a dat-o un birocrat sentimental... În schimb, brățara e o amintire de la un tip care sărise peste cal.

EMILIAN: Un birocrat atît de delicat?
VASILICA: După ce ucid totul în hirtie, devin niște copii...

EMILIAN: Orice delapidator... are un suflet cuprinzător... Acolo pune și pe mămica... acolo pune și ce-a furat. Și toate stau... claie peste grămadă, bașcișul lîngă prima zăpadă, facturile plăsmuite, lîngă amintirea ființei iubite.

VASILICA: Și nu se războiesc între ele

filodormele și nopțile cu stele?
EMILIAN: Cîtuși de puțin.

Factura plăsmuită

și ființa iubită... se înțelege de minune... De ce te miri așa? Eichmann chiar (*De aici încolo, tonul trebuie să devină sacadat.*)

avea trei copilași pe care îi mîngia în fiecare dimineață pe părul lor bălai. Avu și o nevastă credincioasă care-l iubise, care adormea în fiecare noapte cu imaginea lui în gînd.

(*Vasilica, Emilian, împreună.*)

Doamna Eichmann nu-l înșelase niciodată pe domnul Eichmann. Niciodată nu se gîndise că ar putea exista un bărbat mai ideal ca Eichmann. Cînd domnul Eichmann suferise de o ușoară gripă doamna Eichmann înnebunise de durere.

Mai avea și un prieten foarte apropiat, probabil, un prieten din copilărie...

Un pom în fața casei,
da, chiar un pom în fața casei.
Un album de familie, legat în
panglicuțe bleu,
în care domnul Eichmann era foto-
grafiât
în pielea goală...

(Cu un sentiment de uimire din ce
în ce mai puternic.)

Chiar și o fotografie
așezată deasupra patului
în care
doamna Eichmann
îl săruta
pe domnul Eichmann.
Au și ticăloșii sentimente...
Cu câtă duiosie se gândesc la toate
în timp ce încasează dividende.
Cîte dividende,
atîtea sentimente...
Din dividende,
fac sentimente ;
din sentimente,
alte dividende.

Negustoria nu stă pe loc.
Crește rentabilitatea...
crește și sensibilitatea.
Sînt extrem de fericiți...
din bani nemunțiți...
Fac tilhării...
Și după aceea, te uiți la ei,
o, parcă ar fi niște copii...
O fabrică avu și el cîndva,
în care, bietul, exploata...
și adesea plînge în amintirea ei...
Cînd plînge, vechiul exploatator
se preschimbă într-un copil neștiutor.
Să ne plecăm în genunchi
să-i ștergem lacrimile
și să-l întrebăm :
— De ce plîngi, copil nevinovat ?
— Oameni buni, unde mi-e făbrițuța
în care o viață întreagă cîstit am
exploatat ?
Noi dăm de-o parte, fără nici o milă,
lacrimile mincinoase,
amintirea primei iubiri,
ca să rămînă clară potlogăria.

CORTINA

A C T U L III

Un colț de pădure. Primăvară timpurie.

T A B L O U L 6

Scena I

Ortansa, Gogu

ORTANSA (se plimbă furioasă pe a-
leile abia înmugurite. Îl zărește pe
Gogu) : Ce înseamnă asta, Gogule ?
(Gogu nu se grăbește. Îi face semn
să se liniștească. Se apropie domol
de Ortansa.) Ce înseamnă asta, Go-
gule ?! Îmi ești dator o explicație.
(Gogu o ia înaintea Ortansei. Or-
tansa în urma lui.) Gogule, tu te-ai
schimbat în ultimul timp. Ai uitat
totul, Gogule ? Ai uitat clipele de la
Poiana Țapului ? Ploua tot timpul
și noi stăteam în casă... (Gogu se
oprește din plimbare. O privește cu
răceală pe Ortansa, care încearcă
să-l încălzească cu flacăra iubirii ei
pătimașe.) Gogule, eu sînt, Ortansa.
Eu sînt, fetița care nu se teme să
facă dragoste c-un delapidator. Eu
te înțeleg, Gogu'e... Ți-am făcut
multe servicii, Gogule. (Gogu se a-
șază pe bancă. Ortansa vine lîngă el.)

De ce taci, Gogule ? Spune ceva !
GOGU : Nu mai avem ce să ne spu-
nem...
ORTANSA (sare în picioare. Vine a-
menințătoare în fața lui) : Gogule,
îți dai seama ce spui ?
GOGU : Nu te mai iubesc, Ortansa...
(Ortansa își pleacă zdrobotită fruntea.
Se îndepărtează de el. Se plimbă
bui măcîtită prin pădure. Gogu fuge
după ea. Aruncă cîte o silabă, în
timp ce o urmărește printre copaci.
Un copac — o silabă.) Or-tan-so,
nu mă in-ter-pre-ta gre-șit...
ORTANSA (plînge) : Mă arunc înain-
tea trenului, Gogule ! Eu nu concep
viața fără tine.
GOGU : Fii fată inteligentă. Nu sus-
ține calamități. Eu nu ți-am cerut
să mă iubești.
ORTANSA : Ești o fiară ! N-ai nimic
omenesc !
GOGU : Nici tu n-ai !
ORTANSA : Nu mă compara pe mine
cu tine... Eu am, Gogule, suficient.
Dragostea mea pentru tine ce este ?
Prin cîte am trecut eu, Gogule ! Cîte
sacrificii am făcut eu, Gogule !

- GOGU (*teatral*): Multe, Ortansa... În adâncul sufletului îți voi păstra o amintire frumoasă... cu o singură condiție...
- ORTANSA: Cere-mi orice, Gogule. Eu îți dau și viața mea și dragostea mea...
- GOGU: Nu iubire îți cer, ci un mic serviciu...
- ORTANSA (*dezamăgită*): Așa puțin, Gogule? La atîta se reduce?...
- GOGU: Da, la atîta se reduce... Întoarce-te la căminul conjugal și iubeste-ți soțul.
- ORTANSA: Gogule!?
- GOGU (*tăindu-i privirea*): Cu patimă oarbă...
- ORTANSA: Cum poți tocmai tu să-mi ceri asta?
- GOGU (*și mai categoric*): Pînă la sfîrșitul vieții... O să te ierte, e nebun după tine. Pînă la sfîrșitul vieții, auzi, Ortansa?
- ORTANSA (*indignată*): Dar eu nu exist? Eu ce sînt, Gogule, pentru tine? O păpușă pe care o arunci de colo pînă colo?
- GOGU: Îngrozește-te de ceea ce îți voi spune acuma... Să te miri foarte mult, Ortansa, să nu-ți vină să-ți crezi urechilor. Doamne, ce ticăloșie! Ce om lipsit de scrupule! Doamne, la cite principii am renunțat... Am făcut o tranzacție.
- ORTANSA (*simte ceva*): Cu dragostea mea? Cu visurile mele de fericire?
- GOGU (*preia indignarea Ortansei și o face și mai puternică*): Cu visurile tale de fericire... Cu dragostea ta curată... Cu iubirea noastră frumoasă... În mod mișelesc și neomenesc te-am cedat soțului, numai ca să scap de controlul financiar. Nu, nu, Ortansa, n-am ținut cont că ai și tu un suflet.
- ORTANSA: N-ai ținut cont, Gogule, n-ai ținut cont!
- GOGU (*scribit de el însuși*): Ce barbarie! De cite infamii sînt capabil...
- ORTANSA: E un sacrificiu ce-mi prezinzi tu, Gogule.
- GOGU: Sigur că da. Ești inteligentă, Ortansa. Ai înțeles esența: și încă un sacrificiu imens. Dar e în joc cinstea mea... Dacă vine controlul, dau de dracu'... nu mai sînt așa de cinstit. Nu mă simt în siguranță decît dacă rămii nevasta lui. Dacă stai cu Emilian pînă la sfîrșitul vieții...
- ORTANSA: Mi-a fost tot timpul teamă de controlul ăsta financiar. Aveam o presimțire... Știam eu că de la el o să vină toate nenorocirile.
- GOGU: Privește fenomenul din toate unghiurile. Mare noroc am avut cu pasiunea asta năprasnică a soțului tău legitim. E ceva nemaipomenit! Cîte ți-a trecut cu vederea... Dragostea lui nebună m-a scos din impas.
- ORTANSA: Mă îngrozește numai gîndul, Gogule. Ce viață mă așteaptă... Iar discuții serioase, situația din Congo, ce e omul, ce e binele, ce e răul, ce e fericirea — Giordano Bruno, adevărul și colectivitatea... respectul față de om, doamne, dumnezeule...
- GOGU: Eu nu zic c-o să-ți fie ușor...
- ORTANSA: Vreau să te mai văd o dată! (*Îi examinează înfățișarea.*) Tu ai ochi frumoși, Gogule... Deci, s-a dus iubirea noastră... Încă o iubire care se sfîrșește. Și noi o credeam veșnică...
- GOGU (*stăpînindu-și plinsul*): Poate că e în firea lucrurilor, Ortansa...
- ORTANSA: Nu plinge, Gogule. Acuma e inutil. Am petrecut clipe splendide... (*Induiosată.*) Tu ești în fond un copil... De cite ori îmi amintesc cum te dădeai dimineața jos din pat, îmi vine să zîmbesc. Niciodată nu-ți găseai papucii, ce scandal mai făceai. Cînd mîncai dulceața, te mințai peste tot. Un copil mare, dar tot un copil.
- GOGU (*sincer mirat*): Vezi că despărțirea de tine îmi zdruncină sufletul? Uite, simt că se petrece ceva cu mine... Realmente, sînt emoționat. Dă-mi o șuviță din părul tău.
- ORTANSA (*își smulge o șuviță*): Ești mult mai sensibil decît credeam.
- GOGU (*sărută șuvița. O pune în portvizit*): O să-mi amintească de tine. Ce soartă crudă, Ortansa! De ce sînt oamenii atît de răi! Și gusturile noastre coincideau...
- ORTANSA: Îți amintești, Gogule? Devenisem la un moment dat o singură ființă.
- GOGU (*se prăbușește în brațele femeii*): O să mă macine singurătatea... O să-mi fie extrem de greu. Stai puțin, Ortansa. Mi-am adus aminte de o frază mai sugestivă. O să vezi că fraza asta o să-ți răscolească sufletul. Cînd o să mă trezesc dimineața și o să văd patul gol... Cum ți se pare?
- ORTANSA (*se desprinde din brațele bărbatului. Îi strînge fularul la gît*): Să-ți păstrezi sănătatea. Să mînci mai mult. Să nu mai fumezi trei pachete pe zi... (*Se îndepărtează.*)

(Gogu rămâne nemișcat ca o stână de piatră. O urmărește cu privirea. De-abia acum își dă seama ce a pierdut. Plînge. Nu-și șterge lacrimile. Le lasă să-i brăzdeze obrazul.)

ORTANSA (își întoarce pentru ultima oară privirea): Adio, Gogule...

Scena 2

Același decor din tabloul 2.

Părinții Ortansei

(Acasă la familia Ortansei. Atmosferă deprimantă. Vîntul șuieră sinistru prin ferestrele larg deschise. Părinții Ortansei par una și aceeași ființă.)

După ce la început părinții Ortansei par o singură ființă, ei se despart, devin două personaje, se ajută și se completează reciproc.)

MAMA ORTANSEI: Susținea că Ortansa e o burgheză, și uite, a îmbătrînit de atîta suferință. Mă doare inima numai cînd îl văd... (În continuare directă a aceleiași suferințe.) Ar fi foarte penibil să se sinucidă în casa noastră.

TATĂL ORTANSEI: Vorbești și tu prostii! Cum o să se sinucidă în casa noastră? Atîta bun-simț mai are și el...

MAMA ORTANSEI (luînd apărarea lui Emilian): Cînd omul e copleșit de o mare durere, bunul-simț dispăre.

TATĂL ORTANSEI (luînd și el apărarea lui Emilian): Bunul-simț nu trebuie să dispară în nici o împrejurare. Eu în locul lui m-aș sinucide într-un oraș unde nu mă cunoaște nimeni. Așa ar fi corect.

MAMA ORTANSEI (prăbușită de durere, se așază pe un fotoliu. Își duce obosită mîna la frunte): Mă gîndesc, ce-i mai trece unei biete mame prin cap... (Mirată de gîndurile care-i trec prin cap.) Mă gîndesc că dacă Emilian s-ar sinucide discret, Ortansa ar primi o pensie... (După o pauză, dîndu-și seama de naivitatea celor spuse.) Dar sînt o naivă, nu-i așa, Jean?

TATĂL ORTANSEI: Ești o cinică. Nici vorbă de pensie. Numai necazuri și neplăceri. (Mama Ortansei cade pe gînduri.) La ce te gîndești?

MAMA ORTANSEI (naivă): Copilării. Lucruri, în fond, fără importanță.

(Cu duioșie.) Emilian n-avea un salariu tocmai rău...

TATĂL ORTANSEI (sobru, bărbătește, loial): N-am spus asta niciodată.

MAMA ORTANSEI (pradă aducerilor-aminte): Îți amintești cum așeza plicul pe măsuță?

TATĂL ORTANSEI (descoperă măsuța cu pricina): Aici, nu-i așa?

(Mama Ortansei vine și ea lingă măsuță. Amîndoi inspectează măsuța, cu duioșie, de parcă s-ar uita la o ființă vie. Scena e cufundată în întuneric, numai locul în care se află măsuța și cei doi bătrîni e luminat foarte puternic. Tac emoționați. Tatăl Ortansei îi strînge mîna, îmbărbătînd-o parcă.)

MAMA ORTANSEI: Îmi amintesc totul, pînă la cel mai mic amănunt. Nu scotea o vorbă. Punea plicul pe măsuță și se retrăgea în dormitor...

Scena 3

Emilian, părinții Ortansei

(Apare Emilian. Părinții Ortansei îl privesc înspăimîntați.)

EMILIAN (cu figura răvășită de durere): Minte-mă, mamă-soacră, dacă adevărul nu mă slujește... (Cu durere.) Mamă-soacră, spune-mi, a venit Ortansa? (Încercînd s-o facă complice.) Nu-i așa că Ortansa s-a întors la domiciliul ei conjugal?

TATĂL ORTANSEI: Nu chinui o femeie în etate.

EMILIAN (o ia de mînă pe mama Ortansei): Dumneata ești femeie, înțelegi suferința mea relativ mai ușor. (Proiect de paradis.) Eu vă întreb: „A venit Ortansa?“, dumneavoastră zîmbiți duios, „Da, scumpe ginere, Ortansa s-a întors“, și eu sar în sus de bucurie...

TATĂL ORTANSEI: Emilian, ești un om cult. Vino-ți în fire!

EMILIAN (îl privește cu dușmănie): Dumneata, tată-socrule, să taci din gură. (Și mai pornit.) Ce, dacă sînt cult, n-am voie să fiu zdrobit de durere? (Se întoarce, plin de o nouă speranță, spre mama Ortansei.) Te rog, mamă-soacră. Spune-mi că s-a întors Ortansa...

MAMA ORTANSEI: Ortansa nu s-a întors. Nici măcar n-a telefonat.

TATĂL ORTANSEI: S-ar putea să

telefoneze, nu mai fi așa de pesimistă.

EMILIAN (*ii e greu să primească lovitura. Nebun de durere*): Mințiți amîndoi în egală măsură. (*Îi examinează pe fiecare în parte.*) Și tu, mamă-soacră, minți. Și tata-socrul... Ortansa s-a întors la cuibul dragostei... Ortansa e în dormitor și-și curăță unghiile.

TATĂL ORTANSEI: Nu s-a întors nici o Ortansă.

EMILIAN (*cu o credință fanatică*): Ortansa e în dormitor și-și curăță unghiile. (*Deschide ușa dormitorului cu o lovitură de picior. În dormitor nu e nimeni. Părinții Ortansei îl privesc înspăimîntați. Emilian examinează dormitorul. Arată spre un punct al camerei.*) Ortansa s-a întors. Priviți cum își curăță unghiile. Cu ce grație schimbă forfecuțele... Ortansa s-a întors. De ce m-ați mințit?

MAMA ORTANSEI (*frîngîndu-și mîinile de durere*): Emilian, băiatule...

EMILIAN (*cu o expresie de beatitudine întipărită pe față, se îndreaptă spre un punct al camerei*): Bine ai venit, Ortansa. Eram ferm convins că te vei întoarce după o anume perioadă.

MAMA ORTANSEI: Emilian, nu e nici o Ortansă. E o nălucire, băiatule. E ceva ireal, copilule...

EMILIAN (*adresîndu-se unei Ortanse imaginare*): Auzi ce spun părinții tăi? Ei nu văd cum îți cureți unghiile. Ei nu cred în dragostea noastră. (*Îi dă la o parte pe cei doi bătrîni.*) Plecați, plecați! Lăsați-mă singur cu Ortansa.

Scena 4

Tatăl Ortansei, Mama Ortansei

MAMA ORTANSEI: Bietul băiat, în ce situație penibilă ne pune... Nu mă gîndesc la noi, mă gîndesc la rudele lui. Sint o femeie bătrînă și mă gîndesc la orice. Ce-o să spună biata maică-sa cînd o să afle că s-a sinucis chiar în casa noastră? Și noi — mă gîndesc la biata maică-sa — o să avem mari neplăceri. Ar fi foarte penibil... Cîte formalități! Oriunde te duci, formalități. Trebuie să anunțăm în toate părțile, rudele, doctorul, miliția, administratorul de bloc; trebuie să telefonăm, să luăm măsuri. (*Naivă.*) Nici nu știu cui trebuie să te adresezi mai întii într-o

asemenea situație... miliției, doctorului?

TATĂL ORTANSEI (*surprinzător de dur*): El să moară, că de descurcat, ne descurcăm noi.

MAMA ORTANSEI (*surprinzător de blîndă*): Vai, Jean, de ce ești atît de crud cu bietul băiat, dacă tot nu căpătăm pensie? E lipsit de sens. Ascultă-mă pe mine, nu te mai purta ca un copil. Ai părul alb, dar tot nu știi să te ocupi de interesul tău. Dacă tot nu căpătăm pensie, gîndește-te și tu că bietul om e încă foarte tînăr. (*Încearcă ușa dormitorului.*) Emilian! Emilian! Nu răspunde...

TATĂL ORTANSEI (*înfricoșat*): Doamne, dumnezeule! Să nu fi făcut vreo prostie...

MAMA ORTANSEI (*calmă și crudă*): „Atîta bun-simț mai are și el ca să se gîndească la situația noastră...” Sinucigașii sint oamenii cei mai egoști. Cînd își pun ștreangul la gît, se gîndesc numai cum să moară mai repede. Eu dacă m-aș sinucide, m-aș gîndi ce las în urma mea...

TATĂL ORTANSEI (*forțează ușa*): Ne-a făcut-o, analfabetul!

MAMA ORTANSEI: Nu vorbi așa, Jean. Avea două licențe. O să explicăm autorităților... Spune-i c-a venit Ortansa. Dacă n-a murit pînă acum, să nu moară de-acum înainte... Minciuna înzdrăvenește omul.

TATĂL ORTANSEI (*forțează ușa. Cu duioșie în glas*): A venit Ortansa!

Scena 5

Emilian, părinții Ortansei

(*Emilian doarme liniștit într-un fotoliu.*)

MAMA ORTANSEI (*il zgîlție cu putere*): Emilian!

EMILIAN (*căscînd*): Ce e? Mă caută cineva la telefon? Lăsați-mă în pace.

Dormeam așa de bine. Pic de somn...

TATĂL ORTANSEI (*convins că Emilian e nebun*): A venit Ortansa!

Scena 6

Emilian, părinții Ortansei, Ortansa

(*Uimiți, părinții Ortansei se dau la o parte pentru ca Emilian s-o vadă mai bine.*)

EMILIAN (*se ridică în picioare. Se îndreaptă spre Ortansa. Nu-i vine să-și creadă ochilor*): Tu ești, Ortansa?

ORTANSA (*se îndreaptă spre Emilian cu brațele întinse*): Eu sint... Ortansa... Iubita ta.

EMILIAN (*o ia în brațe și o așază trainic lângă părinți*): Jur că Ortansa mă scoate din sărite. Păstrați-o sănătoși.

Scena 7

Acasă la Clementina. Același decor din primul tablou.

Gogu, Clementina

CLEMENTINA: Te-ai întors, Gogule?
GOGU: Nu m-am întors. Unde vezi tu că m-am întors?

CLEMENTINA (*trece direct la temă*): Ortansa nu-i pentru tine, Gogule. Ea n-o să-ți satisfacă chiar toate capriciile, absolut toate capriciile. Gogule, simpla ta prezență mă tulbură. Când lipsești tu, mobila n-are viață...

GOGU (*caută să înțeleagă suferința Clementinei. Toate gesturile îi sint însă greoaie, îi cer un mare efort*): Ce spui tu, Clementina, mă zguduie... Realmente, mă zguduie. Nu exagerez cîtuși de puțin. Nu știu dacă tu mă crezi, dar mă zguduie... (*Din altă lume.*) În orice caz, cred că mă emoționează profund. Uite, chiar mă gîndesc, biata de tine, părăsită la treizeci și doi de ani... Trebuie să-ți fie foarte greu.

CLEMENTINA: Nu te dau Ortansei! Vreau să te păstrez, Gogule!

GOGU (*înțelegînd suferința femeii*): Cred e-am mai văzut eu odată ceva asemănător și tot în legătură cu doi oameni de sexe diferite... Probabil, despărțirea de mine îți provoacă o anume stare de spirit. Te-ai obișnuit cu prezența mea, nu-i așa? Prezența mea îți sugerează o anumită asociație de idei?

CLEMENTINA: Eu ți-am iertat foarte multe, Gogule. Nu poți să spui că n-am închis ochii. Dar tu nu m-ai înțeles, nu te-ai gîndit să te uiți în adîncul sufletului meu, să te întrebi ce o fi cu femeia asta.

GOGU: Nu, Clementina. Nu atinge fondul problemei. Nu atinge fondul problemei, că mă înfurii... Vrei să trec de la gingășie la dispreț?

CLEMENTINA (*brusc lirică*): Nu, Gogule, nu e ceea ce crezi tu. Altcîva voiam să-ți spun. Ai fost singurul bărbat care a lăsat o urmă în viața mea.

GOGU (*cu o mare vigoare, naturalețe și siguranță*): N-ai înțeles nimic, Clementina... Nu te compara tu cu Ortansa. (*Cu dușmănie.*) N-ai spus că te apucă greața numai cînd te gîndești ce afaceri necurate învîrtesc eu?

CLEMENTINA (*îl ascultă nedumerită*): Greață? Am spus eu că m-apucă greața? (*Cu demnitate.*) Poate mă confunzi, Gogule...

GOGU (*tiranic*): Nu te confund. Ai spus că te-apucă greața.

CLEMENTINA (*sincer indignată*): Pe mine, greața?! Eu, iubita ta?! Gogule, uite-te în ochii mei!

GOGU: Clementina, degeaba negi... Ai spus că nu duc o viață demnă, că ar trebui să muncesc cinstit, ca toți oamenii.

CLEMENTINA (*pare zdrobită de acuzațiile bărbatului*): Am spus eu că trebuie să muncești cinstit? Poate a fost o scăpare, Gogule. Cine știe ce era în capul meu în momentul ăla...

GOGU (*continuă atacul*): Ai spus că ai și tu păreri tale despre viață. Că, în definitiv, nu ești o roabă. De cîte ori nu ne-am certat pe tema asta? Că tu detești minciuna...

CLEMENTINA (*profund indignată*): Eu detest minciuna? Minciuna, Gogule?

GOGU: Da. Minciuna. Ai spus că și tu ești om.

CLEMENTINA (*iși pierde răbdarea. Nu-și aduce deloc aminte de așa ceva*): Am spus eu că sint și eu om?!

GOGU: Da. Chiar așa ai spus. Că, în definitiv, și tu ești om...

CLEMENTINA (*dramatic*): Nu-i adevărat.

GOGU: Ba este! Nu minți!

CLEMENTINA (*implorînd înțelegere*): De unde să am eu păreri mele, Gogule? Eu să te contrazic pe tine, Gogule?! Numai ca să-ți aud vocea ta, cu timbrul ei caracteristic, aș trece și la budism, nu știu ce n-aș face, Gogule... Nu zic, poate cîndva, demult, acum trei mii de ani, am detestat minciuna, dar dacă tu n-o detești, Gogule, cum s-o detest eu? Cum să detest minciuna, eu, o biată femeie lipsită de apărare? Adevărul mă îndepărta de tine, Gogule, și atunci nu mai era adevăr, ci o broască țestoasă...

GOGU: Nu amesteca aici animalele. N-au ce căuta.

CLEMENTINA: Lasă, Gogule, să le amestec, că le amestec cu tilc... Vreau să mă înțelegi exact, Gogule,

chiar dacă mă părașești... Și dacă minciuna mă apropie de tine, dacă cu prețul minciunii îți mîngîiam părul, dacă cu prețul minciunii îți simteam răsufierea, minciuna nu mai era minciună... ci, ce să zic eu, Gogule, Bach...

GOGU : Lasă compozitorii. N-au ce căuta aici.

CLEMENTINA : Lasă să-i amestec, că-i amestec cu țilc, Gogule, nu înțelegi ?

GOGU : Minți ! Ai personalitatea ta bine precizată.

CLEMENTINA (*ride isteric*) : Ești nebun, Gogule ? Eu, și personalitate bine precizată ! (*Înaintează spre el, privindu-l drept în față.*) Eu, personalitate bine precizată ? !

GOGU : Da, ai felul tău de a fi...

CLEMENTINA (*tandră, lirică*) : Pentru tine am renunțat la orice, Gogule. (*Îi sărută mîinile.*) Dar la absolut orice... Eu nu te judec pe tine, Gogule. Eu n-am nimic, Gogule, numai pe tine te am.

GOGU : Atunci, de ce n-ai vrut să porți pantofii pe care ți i-am făcut cadou de ziua ta onomastică ? Cu cîtă duioșie am purtat cutia pe stradă. Am delapidat ca să-ți fac ție o surpriză. Pantofii n-au costat, desigur, o avere, dar aici conta gestul, nu banii. Și tu ai avut cinismul să-mi spui că tu nu porți pantofi din bani nemuncați.

CLEMENTINA : Eram o copilă pe vremea aia, Gogule. Ce știam eu despre viață ?

GOGU : Erai o fiară. De fapt, pantofii ăia au ridicat un zid între noi. Dacă știam asta, nu-i mai cumpăram.

CLEMENTINA (*își aruncă pantofii. Deschide șifonierul cu mișcări violente. Scoate pantofii aduși de Gogu de ziua ei onomastică. Îi încalță într-o stare de febrilitate. Sînt pantofi cu toc foarte înalt. Cu o expresie de beatitudine timpă, se îndreaptă spre Gogu*) : Am o minte de pasăre, Gogule...

GOGU (*tresare, zguduie de mărturisirea femeii*) : Iubita mea ! (*Se gîndește puțin și apoi se hotărăște. O strînge în brațe.*) N-am știut, iubita mea, n-am știut. Am crezut că în adîncul inimii mă detești. O, ce copil prost am fost ! Am crezut că ai personalitatea ta bine precizată...

CLEMENTINA (*printre lacrimi*) : Am o minte de pasăre, Gogule !

GOGU (*vrea să-și manifeste dragostea, dar nu știe cum anume. Își încordează memoria*) : Numai o clipă,

Clementina, o singură clipă... și-mi exteriorizez sentimentele. (*Își aduce aminte de cîte ceva... îi turtește nasul.*) Asta-i un gest omenesc, nu-i așa, Clementina ? Asta se cheamă hirjoană, dacă nu mă înșel... Cel puțin, ești beată de fericire ?

CLEMENTINA : Da, Gogule. Hirjoană se numește. Așa cred cel puțin...

GOGU : Vezi ce memorie am eu, Clementina ? Faptul că prezența ta mă tulbură, asta e tot ceva omenesc, nu-i așa ?

CLEMENTINA : De ce mă întrebi tocmai pe mine, Gogule ? Asta voiam să te întreb eu pe tine... Și eu sînt foarte curiosă. (*Extaz.*) A venit fericirea !

Scena 8

Clementina, Gogu, Ortansa

(*Ortansa apare în pragul camerei, distrusă.*)

GOGU (*o părașește pe Clementina și se îndreaptă spre Ortansa. Ortansa își pleacă fruntea, zdrobită. Gogu îi ridică bărbia și o privește în ochi*) : Niciodată n-ai să știi tu, Ortansa, cît am să sufăr pentru gestul brutal pe care-l voi comite chiar acum... Prin cîte am să trec eu după aceea... (*O palmuiește.*)

ORTANSA (*conștiința vinovăției e mai puternică decît jignirea suferită*) : N-am nici o vină, Gogule. Emilian nu mă iubește. M-a aruncat ca pe o cîrpă.

CLEMENTINA (*de acolo, de la locul ei*) : Du-te la soțul tău legitim. Nu mai sparge casele oamenilor.

GOGU (*îi face semn Clementinei să tacă din gură*) : Cum, adică, nu te iubește ? Ce înseamnă aia că nu te iubește ?

ORTANSA : Cum să-ți explic eu, Gogule ? Nu vrea să mai stea cu mine în aceeași casă. Nu simte nevoia să mă mîngîie. În loc să mă sărute, mă palmuiește, mă dă la o parte. Cînd mă vede, cască.

CLEMENTINA (*vrea să-l ajute pe Gogu*) : Nu vrea să mai trăiască cu Ortansa, ci cu o altă femeie, care nu e Ortansa.

GOGU : Nu înțeleg ce spuneți... Trebuie să te iubească sau, mă rog, ceva asemănător. Dacă nu te iubește, vine controlul financiar.

ORTANSA : Emilian nu mă iubește, mă disprețuiește... ceea ce e cu totul altceva.

GOGU (*tare*) : Trebuie să te iubească ! Mi-a promis că dacă tu, Ortansa, te

întorci la vre, închide ochii, mă lasă în pace. Vrei să ajung la pușcărie? CLEMENTINA (*de acolo de la locul ei*): Gogu e un om cinstit.

GOGU (*se întoarce spre Clementina*): Taci dracului din gură. (*Către Ortansa, implorînd-o*.) Trebuie să te iubească... Schimbă-te, Ortansa! Transformă-te... Privește-o cu dispreț pe Clementina, pe mine, pe părinții tăi infectați de morala burgheză... Iubește reducerea prețului de cost, iubește-l pe Giordano Bruno. Află de ce s-a lăsat ars pe rug... Încadrează-te în cîmpul muncii. Privește viața cu ochii unei fecioare. Devino pudică! Devino mamă! Fii sinceră cu Emilian... Privește-mă cu dispreț!

ORTANSA: Cum o să te privesc cu dispreț, Gogule? Tu ești un sfînt!

CLEMENTINA: Ascultă ce spune, Gogule. (*Ortansei*.) Te laudai că sucești capul bărbaților. Vrei să se nenorocască Gogu?

GOGU (*Clementinei*): Taci din gură, Clementina! (*Ortansei*.) Nu sînt un sfînt, idioato. Sînt o lichea...

ORTANSA: Pentru mine ești un sfînt. Eu așa te văd.

GOGU: Nu, bufnițo, nu sînt un sfînt... Nu înțelegi? Trebuie să mă detești... din adîncul sufletului... Trebuie să te apropii de Emilian, el să-și dea seama că te-ai schimbat, să te iubească, să-i faci copii grași și dolofani și eu să scap de închisoare... Nu înțelegi? Curvo!

ORTANSA: Eu, curvă, Gogule?

CLEMENTINA (*de acolo, de la locul ei*): Gogu judecă înainte de a pronunța fiecare cuvînt.

ORTANSA: Te iubesc, Gogule!

GOGU (*alt ton*): Ortansa... fă un efort... pentru tot ce a fost frumos între noi... pentru clipele de la Poiana Țapului...

CLEMENTINA (*indignată*): Ați fost într-o localitate de munte?

GOGU (*către Clementina*): Taci din gură, Clementina, nu mă mai întrepruie... (*Către Ortansa*.) Fă ca Emilian să te iubească, să se tulbure cînd îți aude pașii... Dacă se tulbură cînd îți aude pașii, scap de închisoare. Dacă nu se tulbură cînd îți aude pașii, dau de dracu', Ortansa!

ORTANSA: Am încercat, Gogule. Îmi ceri imposibilul. Mă detestă!

(*Sună telefonul. Gogu se repede să răspundă. Ascultă îngrozit.*)

CLEMENTINA: Vino la mine, Gogule...

ORTANSA: Vino în brațele mele moi, Gogule...

GOGU (*dă femeile la o parte, cu dispreț*): Nu v-am iubit, bufnițelor neputincioase. Nu sînteți nimic... Nu sînteți femei... N-aveți suflet. (*Ca o concluzie logică*.) Vine controlul financiar. (*Se prăbușește totuși în brațele femeilor. După citeva secunde își revine. Se desprinde din îmbrățișarea lor*.) Gogu nu moare! Gogu se transformă! (*Se plimbă degajat prin cameră*.) Uitați-vă la mine cu atenție... (*Clementina îl examinează cu atenție. Ortansa, la fel*.) Adio! Adio Gogu cel fără scrupule și principii! Adio combinații și filodorme! Cînd va veni controlul, nu-l va mai găsi! Unde e Gogu cel odios? Unde e Gogu cel fără principii? A dispărut ca prin farmec. Va fi alt Gogu. Un Gogu care regretă ce-a făcut, un Gogu care se căiește sincer. Un Gogu care vrea să ia viața de la început și capătă circumstanțe atenuante... După ce trece controlul, adio Gogu cinstitul, adio regrete... adio, nu-mi dau seama ce-am făcut... din nou adevăratul Gogu, nemuritorul Gogu...

ORTANSA: Ești un deliciu, Gogule...

CLEMENTINA: Ești superb, Gogule...

GOGU: Controlul începe peste o jumătate de oră. Ortansa, ceasul tău merge bine?

ORTANSA: Da, Gogule. E zece și un sfert.

GOGU: Deci, pînă la unsprezece fără un sfert, într-o jumătate de oră, trebuie să trec prin transformări teribile, prin zguduirii sufleteste, prin răscolitoare crize de conștiință, să mă transform dintr-un bărbat cinic...

CLEMENTINA (*violent emancipată*): Renunți tu, Gogule, la cinismul tău?

GOGU (*mindru*): Da. Renunț, Clementina. Acum nu e nevoie de cinism, ci de reversul cinismului. Cînd omul se află într-o încurcătură, se face frate și cu dracu' pînă o scoate la capăt. Mi-e teamă de un singur lucru. Eu n-am regretat niciodată nimic. Dar absolut niciodată... Nu știu, deci, cum arată un individ care regretă din adîncul inimii, cum se comportă, ce gesturi face, de ce regretă, ce spune, cum spune, cum îi strălucesc ochii. Nu știu absolut nimic.

ORTANSA (*practică*): Atunci cum o să regreți, Gogule?

GOGU (*se plimbă prin cameră*): Da. Asta-i nenorocirea!... Cum am să regret? Cu ajutorul vostru... Voi

trebuie să fi regretat ceva la viața voastră. Îmi povestești tot ce știi în materie de remușcări. Orice sugestie... un cuvânt... o expresie, un gest, caracteristici... sînt binevenite...

ORTANSA (sentimentală): Întreb-o pe Clementina. Eu, Gogule, semăn prea mult cu tine.

GOGU: Ești ne bună? Acuma nu trebuie să semeni cu mine, acuma trebuie să fii opusul meu... Trebuie să învăț de la tine să fiu om!

ORTANSA: Mai bine mă arunc acuma înaintea trenului decît să fiu opusul tău.

CLEMENTINA: Las-o, Gogule... Nu vezi că ea nu-și dă seama de situație?! Pe tine te paște închinsoarea și ei îi arde de fasoane...

GOGU (amestec de pasiune și tandrețe): Fiți unite, fetelor! Fiți unite în această clipă grea. Purtați-vă ca două surori... (*Clementina și Ortansa se sărută.*) Fetelor, iubitelor, nevestelor, amantelor, înțelegeți situația mea! Vreau să capăt o înfățișare omenească... Cu alte cuvinte, vreau să semăn c-un om, cel puțin în linii generale... (*Durere și implorare.*) Dați-mi tot ce aveți voi mai frumos. Tot ce aveți voi mai curat... (*Cu disperare.*) Scormoniți-vă sufletul! Scotociți-l bine... bucățică cu bucățică... Întorceți-l pe toate fețele. În caz de forță majoră, amintiți-vă de vremea cînd erați copile și vă jucați în nisip... prima zi de școală, eventual o bunicuță... Amintiți-vă de vremea cînd erați adolescente, N-ați vrut să înfăptuiți ceva frumos? După cum mi-a povestit mie o mătușă bătrînă, în tinerețe oamenii au anumite impulsuri generoase. Ortansa, spune-mi tot ce știi despre Giordano Bruno, de ce s-a lăsat ars pe rug. Trebuie să fi avut el un motiv... Dați-mi tot ce aveți voi mai frumos. Cu titlu de împrumut, nu vă fie teamă. După ce trece controlul, vi le dau înapoi pe toate... și bunicuțele, și obsesia unei singure iubiri, și pe Giordano Bruno. (*Disperare surdă, vrea să le entuziasmeze.*) Hai, fetelor, repede, repede! Fiți serioase! Fiți cinstite! Iubiți adevărul! Detestați minciuna! Aspirați să deveniți mame... (*Poruncitor.*) Duceți-vă la muncă! Legănați-vă pruncii!

ORTANSA (cu cele mai bune intenții): Adică, ce e, în definitiv, un gînd frumos? (*Clementina dă din umeri.*)

GOGU (dă și el din umeri): Pe mine mă întrebați? Dracu' știe?! Probabil, ceva măreț...

CLEMENTINA (încearcă marea cu degetul): Gogule, nevoia de a croșeta e ceva măreț?

GOGU (dă din umeri): Nu știu. Poate să fie, poate să nu fie. De ce mă întrebați pe mine? V-am spus să nu vă dezumanizați complet, să mai păstrați o fărîmă, pentru orice eventualitate... (*Disperat.*) De ce n-ați devenit mame? Ortansa, leagănați pruncul în brațe...

ORTANSA: Nu știu ce vrei, Gogule!... Ce, femeile leagăna pruncii în brațe? Ai pretenții absurde.

CLEMENTINA: Ortansa are dreptate. Ai pretenții absurde. Noi sîntem doar femei. De ce ne întrebi despre copii?

GOGU: Absurde? Vreți să îmfund pușcăriia? Dați-mi tot ce aveți... amintiri... aspirații înalte, idealuri curate... remușcări, repede, repede! Vreți să piară Gogu?

ORTANSA (se plimbă prin cameră cu un aer concentrat): Eu știu ce vrei tu, Gogule... Stai să-mi amintesc, să-mi răscolesc sufletul... (*Se plimbă în continuare cu un aer concentrat.*) Tu vrei ceva măreț sau o remușcare. Nu anecdote, în orice caz... Era acum vreo zece ani... Era într-o dimineată și mă plimbam pe Calea Victoriei. (*Își chinuiește memoria.*) Gogu, plin de speranțe, aleargă spre Ortansa.) Nu-mi mai amintesc nimic. Absolut nimic...

CLEMENTINA (se plimbă și ea cu un aer concentrat): Adică, dacă am făcut ceva, mă rog, un anume lucru, și pe urmă mi-a părut rău? Ce am simțit eu?

GOGU (vine spre Clementina): Da, Clementina, tu ești speranța mea, tu ai fost și încadrată... De pildă, pantofii. Pantofii. Ce frămîntări ai avut? Spune-mi ce ai simțit, Clementina, ca să simț și eu... (*Clementina cade pe gânduri.*) Hai, fetișo, scormonește-ți sufletul. Asta a fost ceva frumos în viața ta. Amintește-ți totul pînă în cel mai mic amănunt...

CLEMENTINA: Vezi, Gogule, vezi? Nu era mai bine dacă mai păstram ceva omenesc, dacă aveam și eu personalitatea mea? Acuma ne prindea bine...

GOGU (o împinge cu brutalitate): Nenorocito, n-ai pic de caracter. Trebuie să fii om, nu cîrpă! Cu riscul de a mă pierde, cu orice risc... Să fi avut un țel în viață... (*Blînd.*) Fii Clementina cea de altădată... Cînd încă nu mă cunoșteai pe mine, cînd încă mai aveai principii. Amintește-ți

- acele principii. Fii Clementina cea de odinioară, care nu suporta aface-
rile necurate... Indignează-te împo-
triva necinstei și a nedreptății!
- CLEMENTINA (*șoaptă*): Clementina
cea de altădată?
- ORTANSA (*strigăt*): Da, Clementina
cea de altădată.
- GOGU (*strigăt*): Clementina cea de
altădată!
- CLEMENTINA (*cade pe gânduri*): Nu
mai știu nimic despre Clementina
cea de altădată. E mult de când nu
m-am mai indignat, Gogule... foarte
mult. Când te indignezi, trebuie să
urli?
- ORTANSA (*cade și ea pe gânduri*):
Așa se pare. Precis nu pot să spun.
Oamenii fac, în orice caz, gesturi
foarte caraghioase... Parcă am văzut
odată, în copilărie, un om bătînd cu
pumnul în masă. Dar nu pot să știu
dacă aia era indignare... Nu vreau
să te induc în eroare, Gogule...
- CLEMENTINA (*neîncrezătoare*): Când
o să redevii cinic, o să-mi dai în
moalele capului cu fondul meu cin-
stit. Nu vreau să mai trec prin ce-am
trecut.
- GOGU (*disperat*): Nu fiți nebune,
vreau să fiu om. Dați-mi sugestii!
- ORTANSA: Te înțeleg, Gogule, îmi
scotocesc sufletul, dar nu găsesc ni-
mic.
- CLEMENTINA: Hai, Ortansa. Uit tot
răul pe care mi l-ai făcut... Și mie
mi-ai spus odată că tu păstrezi în
adîncul sufletului ceva curat.
- ORTANSA (*sondîndu-și adîncurile su-
fletului*): Dacă găsesc un gînd măreț,
ți-l dau, Gogule, cu cea mai mare
plăcere.
- CLEMENTINA: Mie îmi place să fie
curățenie în casă. Asta, Gogule, nu-
i ceva sublim?
- ORTANSA: Mie-mi place să măninc
la ore fixe. Poate asta, Gogule, să
fie ceva măreț...?
- GOGU: Am nevoie de remușcări, fe-
telor... Să luăm cazul tău, Clemen-
tina. Tu mă iubești. Eu am delapidat.
Cînd ai descoperit asta, ce-ai simțit?
(*Tare.*) Nu ți-a venit să-ți iei lumea
în cap? Ce reacție a declanșat în
sufletul tău faptul că nu m-ai de-
nunțat autorităților?
- CLEMENTINA: Ce să declanșeze, Go-
gule! Nimic. Într-un fel, mi s-a pă-
rut normal...
- ORTANSA: Noi n-avem prejudecăți...
GOGU (*îndreptîndu-se amenințător
cître cele două femei*): Să aveți pre-
judecăți! Acuma v-ați găsit să mă
înțelegeți? Vreți să mă nenorociți?
- CLEMENTINA (*șipăt de durere*): Așa
ne-ai învățat tu, Gogule. Noi nu vor-
bim de capul nostru.
- GOGU (*șipăt de disperare*): V-am
spus prostii! Priviți-mă cu dispreț.
Întrebați-mă cum de a putut natura
să facă un monstru ca mine... (*Proiect
de paradis.*) Voi mă blestemați și
mie îmi crapă obrazul de rușine...
Îmi dau seama de grozăvia celor
făcute..., mă năpădesc remușcări
cumplite, îmi pare rău de ceea ce
am făcut, și scap mai ușor...
- ORTANSA (*tare*): Eu nu te b'estem,
Gogule. Dacă te blestem, pe urmă ai
să spui că sînt femeie cinstită și
n-o să-ți mai placă de mine.
- CLEMENTINA (*la fel de tare*): Eu nu
te blestem, Gogule! Dacă te blestem,
o preferi pe Ortansa...
- GOGU (*cade în genunchi în fața celor
două femei*): Nu fiți egoiste! Mai
am cîteva minute. În puțînul ăsta de
timp trebuie să trec prin mari zgû-
duiri sufletești, să devin un om
cinstit. Trebuie să mă transform... De
ce nu înțelegeți? Vreți să mă sur-
prîndă controlul așa cum sînt?
- CLEMENTINA: Nu, Gogule...
- ORTANSA: Ar fi groaznic.
- GOGU (*se ridică în picioare*): Atunci,
hai, fetelor, iubitelor, nevestelor, a-
mantelor... Hai să fim oameni. Hai,
ajutați-mă. Dați-vă obolul! Dați fie-
care ce aveți... Ce, nu mai aveți
nimic omenesc? Hai să ne aducem
aminte cum se comportă oamenii...
- ORTANSA: Dacă vrei tu, Gogule...
- GOGU (*se simte în tot ce face presi-
unea timpului*): Trebuie să devin om,
nu mai am timp de fleacuri. Eu am
atîtea pe conștiință și voi vă mișcați
ca niște babe... Tu, Clementina, spui
Ortansei: „Dacă l-ai iubit cu ade-
vărat, ajută-l să se transforme“. Ai
grijă cum o să-ți sune vocea. Ames-
tec de durere și speranță. Ascultați,
fetelor, ascultați!
- CLEMENTINA: Sînt foarte atentă,
Gogule...
- GOGU (*către Ortansa*): Tu, Ortansa,
te uiți cu durere și dispreț în ochii
mei și-mi spui: „Mi-ai înșelat iubi-
rea mea curată, te-am crezut un om
cinstit“. Îmi dai două palme. (*După
o scurtă pauză.*) Dar eu, eu cum
reacționez? (*Tare.*) Eu cum reacțio-
nez? Ce cuvinte spun, ce gesturi
fac? Eu ce trebuie să fac? Tocmai
asta nu știu...
- CLEMENTINA (*după o pauză — în-
cearcă marea cu degetul*): De atîta
durere te iei cu mîinile de cap,

GOGU (*disperat*): Bine, bine, mă iau cu mîinile de cap, dar ce spun?

ORTANSA (*ca prin vis*): Parcă cineva a spus odată, undeva, într-o țară străină: „Doamne, ce ticăloșie am făcut“.

GOGU: Vedeți că se poate, fetelor? Fiți foarte naturale! Cît se poate de naturale! Uitați tot ce vă leagă de mine. Regret ceea ce am făcut, și scap mai ușor. Hai, fetelor, să fim oameni. Ce naiba, doar v-am înșelat speranțele... Fiți gata, fetelor, iubitorilor. Gata... Incepe transformarea lui Gogu.

CLEMENTINA (*către Ortansa*): Dacă l-ai iubit cu adevărat... (*pauză chinuitoare*) ajută-l să devină om cinstit. (*Ortansa se îndreaptă spre Gogu. Prima dată, încearcă să-l mîngîie. Își retrage mîna, speriată. Clementina îi vine în ajutor.*) Privește-l cu dispreț. Ortanso, nu știi ce-i disprețul?

ORTANSA (*dă din umeri. Din nou, tăcere chinuitoare. Își aduce aminte. Îl privește drept în ochi, vorbește fără convingere*): Te-am crezut un om cinstit... Mi-ai înșelat dragostea...

(*Mai departe nu știe ce să facă. Clementina îi face semn să-l lovească peste obraz. Ortansa îl lovește peste obraz și, încîntată că și-a îndeplinit misiunea, se retrage lingă Clementina. Gogu rămîne ca o stană de piatră. A uitat ce trebuie să facă sau nu poate s-o facă. Fața îi e schimonosită de atîta zadarnică încordare. Incearcă să se ia cu mîinile de cap, dar nu reușește. Ortansa și Clementina îl privesc îngrozite. Gogu încearcă din nou, fără succes, să se ia cu mîinile de cap.*)

ORTANSA și CLEMENTINA (*unite în această clipă grea*): Gogule, ia-te cu mîinile de cap. Așa procedează un om care regretă ceva...

(*Gogu, încă o încercare nereușită.*)

ORTANSA și CLEMENTINA (*zdrobite de durere*): Gogule, Gogule, ia-te cu mîinile de cap... Așa procedează un om care regretă ceva. Regretă, Gogule, că vine controlul... Regretă, Gogule, regretă.

(*Gogu, o nouă încercare nereușită.*)

ORTANSA și CLEMENTINA (*cu lacrimi în ochi*): Nu sta nemișcat, Gogule. Ia-te cu mîinile de cap. Regretă, Gogule, regretă.

(*Cortina cade peste strigătele disperate ale femeilor și încercările neputincioase ale delapidatorului Gogu.*)

În fața cortinei, apare Comentatorul.

COMENTATORUL: După lupte grele, după cumplite încelestări, comuniștii au făurit chipul omului după chipul adevărului.

Ochii omului să fie totuna cu ochii adevărului,

respirația omului să fie totuna cu respirația adevărului.

Un adevăr bun, generos, care să asculte cu luare-aminte fiecare

bătaie a inimii omului.

Un adevăr care să îmbrățișeze ca o mamă chipul

fericit al omului.

Dar de chipul omului vrea să se agațe,

să-l sfișie chiar,

haite ale trecutului,

care vor să-și ascundă ticăloșia

într-un zîmbet de copil,

iar netrebnicia morală a bandiților și a jefuitorilor

sub o floare de cireș...

Dar noi vom strivi aceste urme ale trecutului,

chiar dacă ele se ascund într-o floare de cireș.

Nu, nu, nici o grijă...

Nu vom strivi în mînia noastră și floarea de cireș,

ticăloșia o vom strivi, dar... floarea de cireș o vom păstra intactă.

C O R T I N A

București, iunie 1961—mai 1962

